

Van : college van burgemeester en wethouders
Datum : 14 maart 2017
Portefeuillehouder(s) : wethouder Koster
Portefeuille(s) : Sociaal Domein; Participatie Werk & Inkomen
Contactpersoon : G. Kraaijkamp
Tel.nr. : 0620094919
E-mailadres : kraaijkamp.g@woerden.nl

Onderwerp:

Deelname experiment "Weten wat werkt" (experiment van de gemeente Utrecht inzake regelluwe bijstand)

Kennisnemen van:

Bijgaande raadsbrief inclusief plan van aanpak 2.0 experiment "Weten wat werkt" (experiment regelluwe bijstand gemeente Utrecht)

Inleiding:

De raad heeft op 31 mei 2016 besloten deel te nemen aan het experiment "Weten wat werkt" van de gemeente Utrecht. Het experiment heeft betrekking op de vraag welke aanpak het meest effectief is wat betreft bevordering van uitstroom naar werk. Daarna is een politiek proces op gang gekomen om het experiment mogelijk te maken. Overleg met het ministerie heeft er toe geleid dat een AMvB is opgesteld die het experiment mogelijk maakt. Het Besluit treedt in werking op 1 april a.s.. Het Besluit betekent dat de opzet van het Utrechtse experiment moet worden gewijzigd. De raadsinformatiebrief informeert de raad over de wijzigingen en de nieuw opzet van het experiment.

Kernboodschap:

Zoals in bijgaande raadsbrief van de gemeente Utrecht staat vermeld wordt er nu voor gekozen het experiment nu op te starten voor zover dat kan binnen de kaders van de Participatiewet. Dat betekent dat één van de vijf onderzoeksgroepen nog niet wordt geformeerd en opgestart. Deze wordt opgestart zodra de AMvB daadwerkelijk van toepassing is. Het betreft de onderzoeksgroep waarbij een ruimere inkomensvrijlating wordt toegepast. De AMvB beperkt de mogelijkheden; er is slechts een gering verschil met de huidige wettelijke mogelijkheden.

Naar aanleiding van de concept AMvB is een haalbaarheidstoets uitgevoerd. De conclusie van de toets luidt "dat we met ons plan van aanpak nog steeds een relevant wetenschappelijk verantwoord onderzoek kunnen uitvoeren. Een uitvoering die ook passend is binnen onze eigen eerder gestelde uitgangspunten".

Op basis van de toets wordt op 1 mei gestart van de vier onderzoeksgroepen die passen binnen de kaders van de Participatiewet. Het voorstel voor een vijfde onderzoeksgroep (de groep met ruimere inkomensvrijlating) wordt na het in werking treden van het Besluit bij het ministerie ingediend. De verwachting is dat dit deel van het experiment kan starten per 1 september 2017.

Financiën:

Het gestelde in het oorspronkelijke raadsvoorstel verandert niet door de geschetste ontwikkelingen en wijzigingen. De deelname aan het experiment heeft geen consequenties voor de begroting. De meerkosten aan bijstandsuitkeringen blijven beperkt en kunnen worden gedekt uit de rijksbijdrage BUIG. Deelname leidt niet tot hogere uitvoeringskosten, onderzoekskosten of communicatiekosten.

Vervolg:

De raad wordt periodiek geïnformeerd over de voortgang van het experiment.

Bijlagen:

1. 17.004572 Raadsbrief gemeente Utrecht + plan van aanpak 2.0 experiment "Weten wat werkt"
 2. 17.005300 Tijdelijk besluit experimenten Participatiewet
 3. 16R.00188 Raadsbesluit deelname experiment "Weten wat werkt" mei 2016
-

De secretaris

1/0 Claudia Fensel

drs. M.H.J. van Kruijsbergen MBA

De burgemeester

V.J.H. Molkenboer

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	J. de Graaf	Datum	20 februari 2017
Doorkiesnummer	0627043214	Ons kenmerk	16509551
E-mail	j.de.graafvandeweerdhof@utrecht.nl	Onderwerp	Plan van Aanpak 2.0 Experiment 'Weten wat Werkt'
Bijlage(n)	Geen	Verzonden	
Uw kenmerk			
Uw brief van			Bij antwoord datum, kenmerk en onderwerp vermelden

Geachte dames en heren,

In de bijlage ontvangt u het Plan van Aanpak 2.0 bij het Experiment 'Weten wat werkt – Een onderzoek naar de beste aanpak voor participatie en uitstroom naar werk', zoals u eerder is toegezegd. Het plan is een aanpassing van het eerdere Plan van Aanpak dat bij de brief van 9 oktober 2015 (15.509207) is toegezonden aan de commissie Mens & Samenleving. Het Plan van Aanpak gaat in op de inhoud van het experiment, de uitgangspunten voor de aanpak en op de begroting en dekking van de kosten.

Het doel van het experiment beschreven in dit plan, is het vereenvoudigen en moderniseren van de huidige regelgeving rondom bijstand door middel van wetenschappelijk onderzoek. Ons vertrekpunt is dat mensen zelf (met hulp, wanneer nodig en zinvol) in staat zijn om regie en eigen verantwoordelijkheid te nemen voor hun keuzes op het gebied van participatie en werk. Er gelden in de Participatiewet strikte regels, verplichtingen en sancties voor mensen met een bijstandsuitkering. Dit stelsel blijkt in de praktijk complex, het laat weinig ruimte over voor maatwerk. Bovendien werken (te veel) regels en verplichtingen in de praktijk vaak contraproductief. We denken met minder regeldruk en meer vertrouwen een ander en wellicht beter resultaat te behalen. Utrecht wil bijstandsgerechtigden op een betere manier stimuleren om naar vermogen mee te doen in de samenleving. Daarom onderzoeken wij in dit experiment 'wat werkt'.

Aan het plan is een landelijk politiek traject vooraf gegaan waar wij u eerder over hebben geïnformeerd. Dit politieke traject, met als resultaat een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB), heeft gevolgen voor het experiment. Deze gevolgen zijn verwerkt in het Plan van Aanpak. Wij lichten hieronder verder toe wat die gevolgen zijn. We gaan eerst in op de kaders van de AMvB en vervolgens op de inhoud van het Plan van Aanpak.

AMvB

Wij willen het experiment uitvoeren binnen de kaders van de AMvB, die de staatssecretaris van Sociale Zaken heeft opgesteld en die momenteel in routing is voor besluitvorming. Eind september hebben wij u met een memo geïnformeerd over de totstandkoming van deze AMvB. Op dat moment werd de AMvB ook openbaar. In de afgelopen maanden is in gezamenlijkheid met het ministerie, andere gemeenten en aangesloten onderzoekers nader uitgewerkt wat precies de gevolgen zijn van de AMvB voor de inhoud van het experiment en voor de kosten en financiering ervan. Deze punten zijn in het Plan van Aanpak verwerkt.

De datum voor inwerkingtreding van de AMvB is tot op heden niet bekend. Daarom kiezen wij ervoor een fasering aan te brengen in het plan. Een deel van het experiment kan namelijk worden uitgevoerd

binnen de huidige wettelijke kaders van de Participatiewet. Slechts voor een relatief klein deel van het experiment is de AMvB noodzakelijk (het betreft één van de vijf onderzoeksgroepen). Daarom wordt er tussen deze twee delen een knip aangebracht. We dienen alleen een plan in bij het ministerie voor het gedeelte van het experiment waarvoor dat noodzakelijk is. Die onderzoeksgroep wordt na toestemming van het ministerie toegevoegd aan het experiment.

Op die manier kunnen we zo spoedig mogelijk starten met het experiment. En dat is van belang, omdat we zoals bekend, vanwege het nieuwe verdeelmodel een tekort hebben op BUIG, het budget voor de bijstand. Wij zijn nog steeds van mening dat het verdeelmodel niet aan de eisen voldoet. De G4 worden met onacceptabele negatieve herverdeeleffecten geconfronteerd. Wij trekken als G4 dan ook gezamenlijk op om het model te laten verbeteren. Maar dat neemt niet weg dat er nu maatregelen genomen moeten worden om de tekorten die zijn ontstaan op te vangen. Eén van die maatregelen is het verkennen van nieuwe wegen middels het experiment 'Weten wat werkt'. Hiermee kunnen we onderzoeken wat de beste aanpak is om mensen in de bijstand te ondersteunen, te prikkelen om te participeren en aan het werk te komen.

De voorwaarden die worden gesteld vanuit de AMvB en die het meest van invloed zijn op ons experiment zijn de volgende:

- Het experiment mag maximaal 2 jaar duren.
- In totaal mogen maximaal 25 gemeenten deelnemen aan het experiment. Utrecht heeft samen met de andere 3 initiatiegemeenten Tilburg, Groningen en Wageningen een voorrangspositie in de procedure van aanwijzing.
- Voor de groep met een andere inkomstenvrijlating geldt: maximaal 50 procent van de inkomsten uit arbeid mag worden vrijgelaten gedurende de periode van 2 jaar, met een maximum van 199 euro per maand voor alleenstaanden. Voor gehuwden geldt een maximum bedrag van 142 euro per maand. Dit is fors minder dan we beoogden in het Plan van Aanpak 2015. De huidige wettelijke inkomstenvrijlating is óók maximaal €199 per maand, maar dan voor 6 maanden en met een ander kortingspercentage. De toegestane vrijlating in het experiment heeft dus maar een klein verschil met de huidige wettelijke mogelijkheden. Bij gehuwden treedt het financiële voordeel pas later op en een deel van hen werkt niet lang genoeg werkt om dit voordeel te halen. Gehuwden nemen wij daarom niet mee in deze groep van het experiment.
- Deelnemers uit het experiment nemen vrijwillig deel en geven hiervoor ook schriftelijke toestemming.
- Het college brengt elk half jaar verslag uit aan het ministerie over de bevindingen van dat deel van het experiment dat onder de AMvB valt.
- Met alle deelnemers uit de onderzoeksgroep die onder de AMvB valt, is minimaal 1 x per 6 maanden contact met de gemeente.
- Gemeenten zijn financieel verantwoordelijk voor de aan het experiment gerelateerde onderzoeks-, en uitvoeringskosten.

De onderzoekers van de Universiteit Utrecht hebben onlangs een haalbaarheidstoets afgerond op basis van deze kaders van de AMvB. In de toets is bekeken welke aanpassingen noodzakelijk zijn in het Plan van Aanpak, en of alle onderzoeksgroepen wetenschappelijk onderzocht kunnen worden. Ook is meegenomen of de onderzoeksgroep met inkomstenvrijlating nog relevant is, nu het verschil met de huidige regelgeving beperkt is. De uitkomst van de haalbaarheidstoets is dat we met ons plan van aanpak nog steeds een relevant wetenschappelijk verantwoord onderzoek kunnen uitvoeren. Een uitvoering die ook passend is binnen onze eigen eerder gestelde uitgangspunten. Hieronder gaan we nader in op de inhoudelijke aanpassingen in het Plan van Aanpak.

Impact AMvB op Plan van Aanpak 'Experiment Weten wat werkt'

Doelstelling onveranderd

Voorop staat dat de kern van het experiment overeind blijft; zorgvuldig onderzoek doen naar de beste aanpak, zodat bijstandsgerechtigden maximaal gemotiveerd zijn om te participeren of een baan te vinden. De centrale vraag in het experiment is of bijstandsgerechtigden door andere regels en prikkels

meer geactiveerd worden. Naast participatie en uitstroom naar werk, meten we ook de effecten op gezondheid, schulden en welbevinden van de deelnemers. Na twee jaar moet hier een duidelijk beeld van zijn. Het experiment is bedoeld om in de praktijk uit te vinden wat werkt en is daarmee een goed voorbeeld van Utrecht als innovatieve, lerende stad.

Ondanks het feit dat de AMvB een deel van het experiment beperkter qua inhoud heeft gemaakt, is

deze doelstelling nog steeds haalbaar. Dit is ook de uitkomst van de haalbaarheidstoets van de onderzoekers. Temeer, daar we slechts een deel van het experiment binnen die AMvB kaders uitvoeren en daarom ook met slechts een deel van de beperkingen van de AMvB te maken hebben. Het grootste deel van ons plan kunnen we vormgeven zoals we zelf beoogd hadden.

Aanpassingen

Er wordt een fasering aangebracht in het plan, zoals eerder beschreven. Het experiment bevat nu in totaal 5 onderzoeksgroepen. De groep met de 'intensievere dienstverlening' zat niet in het oorspronkelijke plan. De groep biedt een kans om te onderzoeken wat méér hulp en begeleiding voor effect heeft bij de deelnemers.

Om voldoende resultaten te kunnen meten zijn minimaal 150 deelnemers in elke groep nodig – een klein deel hiervan wordt waarschijnlijk geleverd door gemeenten uit de arbeidsmarktregio. Om in te spelen op een uitval percentage van 25% zal worden gestart met 200 deelnemers per groep.

Financiën

De begrote kosten voor het experiment zijn hoger dan de voorlopige begroting in het Plan van Aanpak 2015. De looptijd van het experiment, inclusief de voorbereidingsperiode, is langer geworden. Daarbij is het benodigde aantal deelnemers hoger dan in het oorspronkelijke plan werd aangenomen. Met het plan worden 1160 bijstandsgerechtigden bereikt. Het onderzoek door de Universiteit Utrecht heeft een looptijd van 3 jaar. Per jaar bedragen de kosten hiervan gemiddeld €226.395. Deze kosten worden gedekt door subsidie uit het programma ESF 'actieve inclusie' (€413.000) en onderzoeksgelden van Werk en Inkomen. Daarnaast maakt Werk en Inkomen kosten voor de voorbereiding van het experiment en de werving van de deelnemers en kosten voor extra dienstverlening aan de 'intensiveringgroep' en voor vergoedingen aan de deelnemers. Deze kosten bedragen €535.414.

Planning en vervolg

Met de eerste 4 onderzoeksgroepen wordt 1 mei gestart. Per eerst mogelijke datum, vermoedelijk april 2017 wordt ons projectvoorstel na akkoord van het college voor onderzoeksgroep 5 bij het ministerie ingediend ter beoordeling.¹

Het projectvoorstel zullen wij u te zijner tijd ter informatie toezenden. Omdat wij een voorranggemeente zijn zal hierop spoedig een definitief besluit volgen. De concrete start van dit deel van het experiment staat voor 1 september gepland, mits het projectvoorstel tijdig ingediend kan worden én wordt gehonoreerd door het ministerie.

Verordening Tegenprestatie

De staatssecretaris stelt als voorwaarde voor deelname onder de AMvB dat de Utrechtse verordening Tegenprestatie in overeenstemming moet zijn met de Participatiewet. Wij hebben al op 6 oktober 2015 aan het ministerie juridisch onderbouwd aangegeven dat wij van mening zijn dat onze Utrechtse verordening ook in overeenstemming is met de Participatiewet. Op deze brief is nimmer een bestuurlijk

¹ Zoals bekend en met u gedeeld bij de brief van 9 oktober 2015 heeft wethouder Geldof bij besluitvorming over het (oude) plan van aanpak een aantekening gekregen dat hij niet kan instemmen. Hij is voorstander van onderzoeken naar wat werkt voor mensen die langdurig in de bijstand zitten, maar hij kan zich niet verenigen met de opzet en aard van onderzoek, met name in verband met het laten vervallen van een toets op rechtmatigheid, voor wat betreft inkomsten uit werk bij de bijverdiengroep f (thans groep 5).

Burgemeester en Wethouders

Datum 20 februari 2017
Ons kenmerk 16509551

antwoord gekomen. Tijdens de laatste AO behandeling van de Tweede Kamer, neemt de staatsecretaris toch het standpunt in dat de verordening zou moeten worden aangepast. Dit betekent dat de toekomstige aanmelding van groep 5 (fase 2) bij het ministerie, zou kunnen leiden tot afwijzing op in onze ogen oneigenlijke gronden. Tevens zal het ministerie ons kritisch volgen nu wij een deel ons experiment alvast gaan starten. Het kan niet worden uitgesloten dat hierover ook een juridisch verschil van mening kan ontstaan. Mocht dit ontstaan, dan is er altijd de mogelijkheid het gehele experiment alsnog onder de AMvB aan te melden.

In de hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,

Gemeente Utrecht

Utrecht University

School of Economics

PLAN VAN AANPAK 2.0

Experiment 'Weten wat werkt'

Een onderzoek naar de beste aanpak voor participatie en uitstroom naar werk

Februari 2017

1. Inleiding en probleemstelling

In Utrecht zijn 10.000 mensen afhankelijk van een bijstandsuitkering. Utrecht wil deze bijstandsgerechtigden op een betere manier stimuleren om naar vermogen te participeren en mee te doen in de samenleving. De manier waarop we dat als gemeente doen, staat strikt beschreven in de Participatiewet. Het gaat om een systeem met verplichtingen op straffe van (forse) sancties. Dit stelsel blijkt in de praktijk complex, het laat weinig ruimte voor maatwerk. (Te veel) regels en verplichtingen werken in de praktijk vaak contraproductief. We denken met minder regeldruk en meer vertrouwen een ander en wellicht beter resultaat te behalen. Ons vertrekpunt is dat mensen zelf (met hulp, wanneer nodig en zinvol) in staat zijn regie en eigen verantwoordelijkheid te nemen voor hun keuzes op gebied van participatie en werk. Om daarachter te komen gaan we in dit experiment een aantal alternatieven vergelijken met de huidige aanpak, om zo aan de praktijk te ondervinden 'wat werkt'.

Samen met de Utrecht University School of Economics (UU-USE) willen we op wetenschappelijk verantwoorde wijze onderzoeken wat de effecten zijn van een andere mate/wijze van inspanning en regeldruk. In een gecontroleerd veldexperiment gaan we verschillende arrangementen (zoals beloning, sanctie, regeldruk, re-integratieverplichtingen, financiële prikkels) met elkaar vergelijken. De effecten die we toetsen gaan zowel over uitstroom en participatie als over kosten-efficiëntie, welbevinden (van de bijstandsgerechtigde én de medewerker van de gemeente) en gezondheid.

2. Uitgangspunten bij de opzet van het experiment 'Weten wat werkt'

De kaders, uitgangspunten en voorwaarden die gelden bij het experiment vloeien voort uit zowel onze eigen ambities, keuzes en wensen, uit de aspecten die gepaard gaan met de wetenschappelijke aanpak als uit de kaders die het ministerie stelt voor het experiment. Dit laatste doet het ministerie door middel van de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) die opgesteld is voor ons en andere experimenten.

De uitgangspunten die wijzelf, in samenwerking met de UU-USE, hebben geformuleerd, zijn:

- Het experiment wordt op wetenschappelijk verantwoorde wijze uitgevoerd.
- Dit betekent in ieder geval dat het experiment twee jaar duurt en dat er in totaal voldoende bijstandsgerechtigden meedoen om resultaten uit de onderzoeksgroepen te kunnen aflezen.
- Deelname aan het experiment is vrijwillig.
- Deelnemers gaan er financieel niet op achteruit ten opzichte van de huidige situatie.
- Ook wanneer we het niet verplichten, blijven we ondersteuning bieden op gebied van werk.
- Deelnemers die uitstromen naar werk blijven onderdeel van het experiment, zodat ook onderzocht kan worden wat de effecten zijn op de duurzaamheid van de uitstroom.
- Naast uitstroom/participatie worden effecten van meerdere factoren gemeten, waaronder de kosten en inspanningen van de gemeente.

3. Aanpak

A Invulling experiment

Algemene opzet: In het experiment passen we bij een aantal groepen bijstandsgerechtigden verschillende stelsels van regels en voorwaarden toe. De resultaten zetten we aan de hand van een aantal uitkomstmaten af tegen een groep bij wie we de huidige regelgeving blijven toepassen.

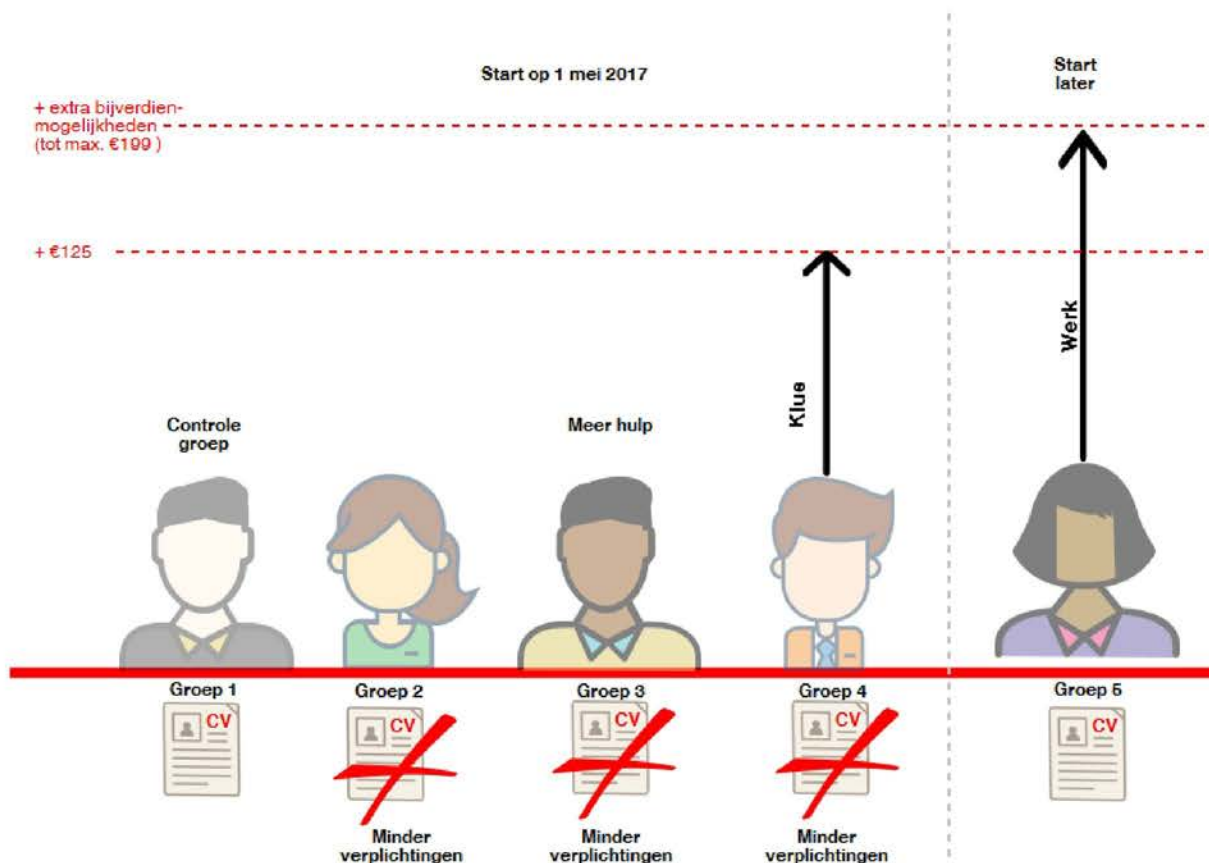
De alternatieven die we onderzoeken, zijn gebaseerd op theorieën uit de gedragseconomie. Onderzoek op dit gebied toont dat mensen vaak een ander gedragspatroon hebben dan de klassieke economische theorie aanneemt. Bij het experiment gaat het met name om vier gedragsaspecten die in de context van de bijstand relevant zijn:

1. **Wederkerigheid (reciprociteit):** Mensen hebben de neiging om vriendelijk gedrag te belonen, bijvoorbeeld door vrijwillige coöperatie, en vijandelijk gedrag te bestraffen. Het wegvallen van verplichtingen en sancties zou daarom de kans kunnen vergroten dat bijstandsgerechtigden coöperatief gedrag gaan vertonen.
2. **Mentale belasting:** Cognitieve functies kunnen belast raken (bijvoorbeeld door financiële schaarste) waardoor er minder mentale capaciteit overblijft voor andere activiteiten. Een intensievere begeleiding zou bijstandsgerechtigden met een mentale belasting bij het volgen van een re-integratie traject kunnen helpen.
3. **Equivalenten keuzes:** Vaak beïnvloedt de wijze waarop keuzes worden voorgelegd reeds het gedrag van mensen. De vraag is dan in hoeverre dit mechanisme in de bijstandscontext van groot belang is voor het gedrag en de ervaring van bijstandsgerechtigden.
4. **Motivation crowding-out:** Intrinsieke motivatie (bijvoorbeeld voor re-integratie en arbeid) kan afgezwakt worden door extrinsieke prikkels (bijvoorbeeld financiële sancties of beloningen). Door het neutraliseren van extrinsieke prikkels zou de verdringing van intrinsieke motivatie ongedaan gemaakt kunnen worden.

De doelgroep van het experiment bestaat uit alle bijstandsgerechtigden in ons bijstandsgerechtigdenbestand, tenzij deelname risicovol of niet mogelijk is. Deelname is vrijwillig. Daarmee ontstaat het risico op zogenaamde selectie-effecten ('selection bias'). Om daarvoor te controleren vormen de bijstandsgerechtigden die niet deelnemen aan het experiment een referentiegroep, met wie we de bijstandsgerechtigden die deelnemen, vergelijken. Bijstandsgerechtigden die deelnemen aan het experiment verdelen we vervolgens random over verschillende groepen waaronder één controlegroep.

Voor één van de groepen in het experiment is de AMvB noodzakelijk. Die groep kan niet binnen de huidige kaders van de Participatiewet worden uitgevoerd. De overige groepen kunnen dat wel. Met die groepen wordt alvast gestart. De laatste groep wordt later aan het experiment toegevoegd, op het moment dat de aanvraag is goedgekeurd door het ministerie.

De groepen zien er als volgt uit:

Toelichting:

- Groep 0:** Referentiegroep: bijstandsgerechtigden buiten het experiment.
- Groep 1:** Controlegroep (huidige regels en aanpak).
- Groep 2:** Geen re-integratieplicht.
- Groep 3:** Geen re-integratieplicht. Daarnaast intensievere begeleiding door middel van meer contacten hulp.
- Groep 4:** Geen re-integratieplicht. Daarnaast de mogelijkheid om voor een maandelijkse vergoeding van maximaal 125€ een door de gemeente aangeboden klus te verrichten. De wijze waarop de vergoeding wordt uitbetaald (bij voorbaat, achteraf) varieert per deelnemer.
- Groep 5:** Huidige regels en aanpak. Daarnaast de mogelijkheid om gedurende het experiment 50 procent van de inkomsten uit arbeid te behouden tot max. €199 per maand.

Het experiment zal twee jaar lopen, waarna op een later moment nog een keer resultaten worden gemeten, zodat de langere termijn effecten gemeten kunnen worden. De groepen 1 tot en met 3 bevatten bij aanvang minimaal 200 deelnemers. Groep 4 bevat bij aanvang 260 deelnemers (2x130). Groep 5 zal bij aanvang bestaan uit 300 deelnemers. Een groter aantal is bij deze groep noodzakelijk om het resultaat op volledige uitstroom naar werk te kunnen meten. Alle groepen bevatten ook een aantal deelnemers uit de arbeidsmarktregio. Bij een veldexperiment moet rekening gehouden worden met uitval. Door te werken met deze groepsgrootten, kan een uitval van 25 procent gecompenseerd worden. Hiermee komen we uit op meetbare resultaten.

B Wat levert dit op?

- Informatie over de selectie-effecten die onvermijdelijk zijn in een veldexperiment (vergelijking tussen de groepen 0 en 1 t/m 5).
- Informatie over de effectiviteit van het huidige re-integratie stelsel versus een stelsel gebaseerd op wederkerigheid en intrinsieke motivatie (vergelijking tussen de groepen 1 en 2).
- Informatie over het effect van intensievere begeleiding (vergelijking tussen de groepen 1 en 3).
- Informatie over de effecten van een hogere uitkering door het leveren van een (al dan niet verplichte) activiteit (vergelijking tussen de groepen 2 en 4).
- Informatie over het belang van hoe keuzes worden voorgelegd. Concreet: Maakt het uit op welke wijze een extra vergoeding wordt aangeboden (bij voorbaat, achteraf).
- Informatie over de effecten van andere vrijlating van inkomsten uit arbeid (vergelijking tussen de groepen 1 en 5). Hierbij moet wel opgemerkt worden dat het verschil tussen groep 5 en groep 1 niet groot is, waardoor de resultaten slechts op hoofdlijnen gemeten kunnen worden.

De informatie uit de groepen wordt aan de hand van een aantal resultaten gemeten. Hierbij wordt bij groep 5 er vanuit de AMvB de voorwaarde gesteld om volledige uitstroom naar werk te meten. Daarnaast nemen we voor de groepen 1 tot en met 4 lokaal een aantal andere effecten mee. Denk aan:

Uitstroom

Participatie

Gezondheid

Tevredenheid

Kostenefficiency

Schulden

C Voorwaarden bij deelname

De volgende voorwaarden stellen wij aan deelname:

- Het gaat om bijstandsgerechtigden uit gemeente Utrecht of uit één van de deelnemende gemeenten uit de arbeidsmarktregio, die minimaal 6 maanden bijstand hebben ontvangen.
- Uitzondering hierop zijn groepen waarbij deelname onmogelijk of onwenselijk is (bijvoorbeeld: Voor mensen met een zak- en kleedgeld uitkering of mensen in een WSNP traject is deelname onwenselijk).
- Deelname is vrijwillig.
- De deelnemers zijn vooraf volledig op de hoogte van de onderzoeksgroep en de regels en aanpak die gelden in die groep, waarin zij worden ingedeeld. De deelnemers tekenen voor de nieuwe regels en aanpak, maar kunnen tussentijds desgewenst stoppen met het experiment.
- De deelnemers kunnen niet zelf kiezen in welke groep zij komen te zitten en kunnen gedurende het experiment niet switchen van groep.
- Alle rechtmatigheidsaspecten die gepaard gaan met een uitkering blijven bij alle groepen van kracht.

D Uitvoering van het experiment

Belangrijk: in de voorbereiding zijn we nog de precieze methoden aan het verkennen en uitwerken. Hier heeft de UU-USE een grote rol in. De precieze uitwerking van de aanpak is dan ook nog niet bekend.

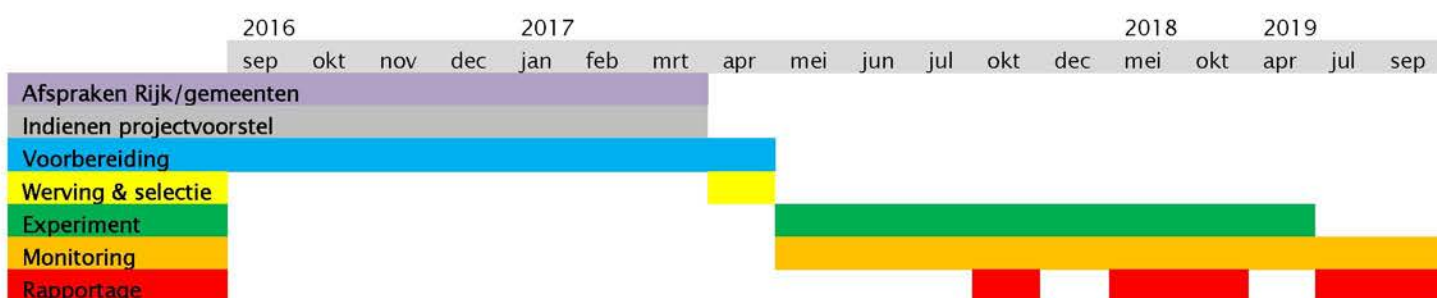
De volgende uitgangspunten worden in ieder geval gehanteerd bij de uitwerking en uitvoering van het experiment.

- De UU-USE heeft een grote rol in het bepalen van de wijze waarop deelnemers geworven en geselecteerd worden (want wetenschappelijke methode is een voorwaarde), maar de gemeente

voert dit uit. De selectiemethode wordt nog ontwikkeld. Het uitgangspunt is dat we de deelnemers random selecteren, waarbij er wél sprake is van gelijke samenstelling van de onderzoeksgroepen, zodat we ook op niveau van doelgroepen kunnen vergelijken.

- o Gedurende het experiment passen we weliswaar andere regels toe, maar in de uitvoering willen we zoveel mogelijk aansluiten bij de reguliere dienstverlening.
- o Voor de tussentijdse metingen en de eindrapportage halen we informatie op via systemen en (met name) door middel van interviews die de UU-USE afneemt. Dit geldt niet voor groep 5 – bij die groep onderzoeken we het effect van een financiële prikkel op uitstroom. Dit kan administratief gemeten/bijgehouden worden.
- o Alle persoonsgegevens ten behoeve van het onderzoek zullen anoniem verwerkt worden. Een voorwaarde is in ieder geval om binnen de kaders van de privacy-verordening te werken.
- o Op dit moment vinden gesprekken plaats met potentiële aanbieders/werkgevers voor activiteiten/klussen t.b.v. de groep 4. Uitgangspunt is dat het 'soort klussen' zodanig is dat de effecten gemeten kunnen worden, maar dat deze óók bijdragen aan de ontwikkeling van de deelnemers.
- o De resultaten van de experimentgroepen worden ook vergeleken met een referentiegroep, bestaande uit bijstandsgerechtigden die niet deelnemen aan het experiment.

E Globale tijdsplanning

4. Financiële toelichting

De kosten die met dit experiment gemoeid zijn, zijn onder te verdelen in vier categorieën:

- A** – de kosten die gepaard gaan met de vergoedingen bij groep 4
- B** – de kosten die gepaard gaan met de gewijzigde inkomstenvrijlating bij groep 5
- C** – de kosten die gepaard gaan met extra inzet van capaciteit t.b.v. de uitvoering van dit experiment
- D** – de kosten die de UU-USE maakt voor onderzoek, afnemen interviews en rapportage

De aannames en dekking per categorie worden hieronder toegelicht.

A Bij onderzoeksgroep 4 zijn de meerkosten het gevolg van de maximaal €125 die extra wordt uitbetaald. Voor het berekenen van het totaal aan meerkosten hebben we de volgende aannames. Waarschijnlijk kunnen we in deze groep volstaan met een kortere periode (1 jaar). Een relatief groot deel van deze groepen zal in staat zijn de werkzaamheden te verrichten (onder andere als een gevolg van de selectie die gepaard gaat met vrijwillig deelnemen aan een experiment). Een deel van hen zal dit ook doen, maar niet gedurende de hele looptijd van het experiment. Aanname is dat zij gemiddeld maximaal 9 maanden zullen meewerken. Dit resulteert in de aanname dat in groep 4 50 mensen de €125 extra ontvangen, voor de gemiddelde duur van 9 maanden.

Dekking: De vergoedingen worden uitgekeerd onder de vlag van de al bestaande vrijwilligersvergoeding. Deze valt onder het Participatiebudget. Hiervoor hoeft geen separate dekking gevonden te worden.

B Bij onderzoeksgroep 5 zijn de meerkosten het gevolg van de langere inkomstenvrijlating. De meerkosten zijn vooral aanwezig bij alleenstaanden, omdat het financiële voordeel bij gehuwden pas later optreedt en een deel van hen niet lang genoeg werkt om dit voordeel te halen. Om de kosten te berekenen sluiten we aan bij het aandeel parttimers (9 procent) en het gemiddelde bedrag dat zij per maand verdienen (€423). We plussen het aantal iets op vanwege de selectie-effecten.

Dekking: Omdat we niet afwijken van de wet – we werken bij deze groep immers binnen de kaders van de AMvB – vallen deze kosten binnen het reguliere I-deel en worden dus bekostigd vanuit het BUIG budget. Hiervoor hoeft geen separate dekking gevonden te worden.

C De kosten die gepaard gaan met de inzet van extra capaciteit zijn gesplitst in twee onderdelen:

1. De inzet tijdens de voorbereidingen van het experiment: het uitwerken van de inhoud, het opzetten van de projectorganisatie en het werven van de werkzaamheden voor groep 4 .
2. De inzet tijdens het experiment: het uitvoeren, monitoren en waar nodig faciliteren van de UU-USE bij de rapportages. De extra dienstverlening bij onderzoeksgroep 3 zal in ieder geval leiden tot meerkosten. Het gaat hier immers om intensievere dienstverlening die aanvullend is op reguliere taken. De aanname is dat hier 2 fte werkmatchers voor nodig zijn. Daarnaast wordt verder uitgewerkt wat er verder nodig is aan (extra) inzet. Hierbij is belangrijk om mee te nemen dat daar waar werkzaamheden voor de deelnemers aan het experiment overlappen met de huidige dienstverlening, het dus niet om 'extra' werkzaamheden gaat. De extra inzet anders dan de 2 fte voor intensieve dienstverlening, is nu niet meegenomen in de financiële tabel in dit plan van aanpak. Deze extra inzet is namelijk nog niet te specificeren, want deze hangt af van verdere uitwerking. Bovendien zal voor deze extra inzet in eigen begroting dekking worden gezocht.

D De Universiteit Utrecht raamt de kosten op €679.186.

Dekking: een deel van deze kosten wordt bekostigd uit ESF 'Actieve Inclusie' – over de bestemming van deze gelden wordt binnen de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht besloten. De regio heeft een budget van € 413.000 bestemd voor het experiment 'Weten wat werkt'. Het overige deel van de kosten zal betaald worden uit het deel van het arbeidsmarktbudget dat bestemd is voor onderzoek.

In de volgende tabel worden de kosten en dekking per categorie weergegeven.

Tabel Kosten experiment

	periode	2016	2017	2018	2019	Totaal	Dekking
A Vergoedingen	Mei 17 – mei 18		19.000	38.000		57.000	P-budget
B Inkomsten-vrijlating	Mei 17 – mei 19		10.500	15.500	5000	31.000	I-deel
C Voorbereiding	Sep 16–mei 17	80.135	142.814			223.000	Arbeidsmarktbudget
C Uitvoering	Mei 17 – sep 19		74.804	112.207	37.402	224.414	Arbeidsmarktbudget
D Onderzoek	Dec 16 – sep 19	19.976	239.712	239.712	179.784	679.186	ESF Arbeidsmarktbudget
Totaal		100.111	486.830	405.419	222.186	1.214.600	

5. Risico's

- a. **Toestemming ministerie voor groep 5.** Het huidige wettelijke kader¹ geeft ruimte om een experiment zoals hier beschreven, uit te voeren. Wij kiezen ervoor alleen voor groep 5 een plan in te dienen bij het ministerie, dat voor deze groep formeel toestemming moet verlenen. De gemeente Utrecht heeft hierbij, samen met drie andere gemeenten, 'voorrang'. Dat wil zeggen dat wij eerder dan alle overige gemeenten ons plan in kunnen dienen. Met de andere groepen willen wij eerder starten. Deze voeren wij daarom uit buiten de AMvB, maar binnen het kader van de Participatiewet. Wij zoeken hiermee weliswaar de grenzen van de wet op, maar dit is wat ons betreft gerechtvaardigd, omdat wij in het kader van de tekorten op het BUIG budget de opgave hebben om tot een betere uitvoering van de Participatiewet te komen. Hoewel we van mening zijn dat het verdeelmodel niet klopt en aangepast moet worden, zijn we genoodzaakt nieuwe wegen te verkennen om de tekorten die nu ten onrechte zijn ontstaan op te vangen.
- b. **Zorgvuldigheid in het registreren en monitoren.** Het is erg belangrijk dat de onderzoeksgroepen consequent en eenduidig worden behandeld volgens de in die groep geldende regels. Daarnaast wordt al in vroeg stadium de ict klaargestoomd voor het kunnen monitoren en registreren van gegevens. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met de UU-USE, om er zeker van te zijn dat de wetenschappelijke basis van het experiment geborgd blijft.
- c. **Gelijkheidsbeginsel.** De deelnemers aan het experiment worden anders behandeld ten opzichte van elkaar en ten opzichte van de groep die niet deelneemt, maar ook ten opzichte van niet-bijstandsgerechtigden die werken tegen minimumloon. Met zorgvuldige voorlichting en communicatie wordt beoogd te voorkomen dat er zorgen over deze situatie ontstaan. Bovendien is deelname vrijwillig. Feit blijft echter dat een kleine groep Utrechters voordeel heeft boven anderen – dit is onvermijdelijk wanneer je verschillende alternatieven met elkaar wilt kunnen vergelijken. Het experiment dient een algemeen belang – we willen meer te weten komen over wat (niet) werkt. De onderzoeksgroepen die in het experiment een andere behandeling krijgen zijn zeer beperkt in omvang, en deze ongelijke behandeling geldt voor een beperkte tijdsduur. Deze keuze is juridisch verantwoord zo lang alle Utrechtse bijstandsgerechtigden in principe aanspraak kunnen maken op hetzelfde voordeel. In principe is dat het geval – alle bijstandsgerechtigden maken kans om aan het experiment deel te nemen. Zij die dat niet doen, kunnen tijdens de looptijd op grond van het gelijkheidsbeginsel mogelijk aanspraak maken op één van de 'treatments' (ook zonder deel uit te maken van het experiment). Omdat we binnen de kaders van de Participatiewet werken, is kunnen ze dit feitelijk nu ook al. We zullen dergelijke verzoeken individueel beoordelen.
- d. **Uitval.** Mogelijk een verminderde bereidheid van potentiële vrijwilligers voor groep 5, die er als gevolg van de AMvB, minder aantrekkelijk uitziet (beperkt bijverdienen). De kans op uitval is hiermee ook groter. Bovendien geldt bij alle groepen dat deelnemers mogelijk uitvallen omdat ze liever in een andere groep waren geplaatst. Dit betekent dat de groepen bij de start meer deelnemers moeten bevatten, zodat bij uitval het minimaal benodigde aantal deelnemers behouden blijft.
- e. **Privacy.** De uitvoering van het experiment moet voldoen aan de vereisten van de hierbij geldende (landelijke en lokale) privacyregelgeving – dit is zowel vanuit de gemeente als vanuit de UU-USE een vereiste. De risico's worden als beheersbaar ingeschat vanwege de volgende drie redenen:
- ✓ De deelnemers tekenen voor deelname en voor gegevensuitwisseling met de UU-USE.
 - ✓ De gegevens van deelnemers worden geanonimiseerd aan de UU-USE verstrekt.

¹ Participatiewet art. 83 en de AMvB Tijdelijk besluit experimenten Participatiewet

- ✓ De UU-USE vernietigt na verloop van tijd de informatie die zij hebben.

6. Samenwerking met andere gemeenten

Regiogemeenten

Een aantal gemeenten uit de arbeidsmarktregio Midden-Utrecht zal deelnemen aan het experiment. Deelname houdt in dat die gemeenten een x aantal bijstandsgerechtigden laat deelnemen in de onderzoeksgroepen. Het experiment blijft voor de deelnemende gemeenten dus gelijk. Voor alle andere regiogemeenten bestaat de mogelijkheid om het experiment te volgen en de bevindingen toe te passen op de eigen aanpak. De bevindingen worden immers op een wetenschappelijk verantwoorde wijze geanalyseerd en andere gemeenten kunnen hier lessen uit trekken voor hun eigen dienstverlening. De meerwaarde van actief deelnemen is vooral om te kijken of er verschillen optreden tussen bijstandsgerechtigden uit de regionale sociale diensten versus bijstandsgerechtigden uit gemeente Utrecht. Daarnaast is de meerwaarde om, met het aanbieden van extra deelnemers, meer 'power' (=vulling) in de onderzoeksgroepen te krijgen.

Andere experiment-gemeenten, in het bijzonder gemeente Wageningen

Naast Utrecht hebben ook andere gemeenten en universiteiten een plan om een experiment uit te voeren met de bijstand. De andere 'koplopers' zijn Groningen, Tilburg en Wageningen. De plannen verschillen onderling, maar de gemene deler zit in de doelgroep: de proeven vinden plaats onder bijstandsgerechtigden en worden deels uitgevoerd binnen de kaders van de AMvB. Met de andere gemeenten vindt voortdurend afstemming en uitwisseling plaats; de betrokken onderzoekers stemmen hun methodieken en uitkomstmaten af zodat de resultaten van de verschillende experimenten straks vergelijkbaar zijn.

Met de gemeente Wageningen is de samenwerking intensiever. De plannen van Utrecht en Wageningen vullen elkaar inhoudelijk goed aan. Een intensieve samenwerking en uitwisseling met de gemeente Wageningen biedt voordeel: door de verschillen in reguliere aanpak weg te filteren, kan de omvang van de onderzoeksgroepen bij beide gemeenten opgeteld worden waardoor nog meer 'power' ontstaat. Zo wordt het mogelijk verder in te zoomen op specifieke doelgroepen. Daarmee wordt de uitkomst van het experiment voor beide gemeenten nog gedetailleerder en breder toepasbaar.

7. Monitoring en resultaat

Gedurende het experiment brengen we elk half jaar verslag uit over de bevindingen van het onderzoek. Hierover zal de raad ministerie worden geïnformeerd.

Na afloop van het experiment worden de uitkomsten verwerkt in een rapportage

In deze rapportage zal, conform de AMvB, in ieder geval het volgende worden weergegeven:

- Effecten op volledige of gedeeltelijke uitstroom naar werk;
- Doeltreffendheid van tijdelijke ontheffing van de arbeids- en re-integratieverplichtingen;
- Doeltreffendheid van tijdelijke intensievere begeleiding/hulp
- Het effect van 'framing' van keuzes
- De effecten van deze treatments op participatie, tevredenheid, kostenefficiëntie
- Doeltreffendheid van een tijdelijke vrijlating van inkomsten als middelen en het effect ervan op volledige uitstroom naar werk

De rapportage aan het ministerie moet in ieder geval het laatste onderdeel bevatten. Dat is immers de treatment die we op grond van de AMvB – met bijbehorende voorwaarden – zullen uitvoeren. We nemen in de rapportage echter ook de andere bevindingen mee. De eindrapportage wordt uiteraard ook lokaal gedeeld.

Daarnaast vindt ook vergelijking plaats met de experimenten elders in het land: de rapportages van de experimenten die bij verschillende gemeenten plaatsvinden, worden gebundeld. De betrokken wetenschappers hebben hier een grote rol in. Het onderlinge vergelijken van de experimenten levert extra informatie op die zowel landelijk als lokaal gedeeld wordt.

Met de uitkomsten van de experimenten wordt op landelijk niveau gezien of er aanpassingen in regelgeving gemaakt moeten worden om zodoende de effectiviteit van de Participatiewet te kunnen versterken. Lokaal kunnen we inspelen op de bevindingen door aanpassing van lokale regelgeving en eigen dienstverlening.

8. Communicatie

Communicatie in en rond dit experiment is essentieel. Het experiment kan gesplitst worden in drie hoofdfasen, die elk vragen om een specifieke communicatieaanpak, gericht op verschillende actoren.

- 1) *Voor de start van het experiment:* Dit is de fase vanaf nu tot aan de start van het experiment (naar verwachting mei 2017). In deze fase ligt het accent op informatievoorziening, op betrokkenheid en commitment (zowel intern als extern) en op het werven van deelnemers.
- 2) *Tijdens het experiment:* Het experiment duurt twee jaar. In die fase moeten de verschillende partijen steeds goed worden geïnformeerd, zonder daarmee het experiment te 'frustreren'. Dat vereist terughoudendheid en discipline. Ingrijpen tijdens het experiment op basis van tussentijdse rapportages is zeer onwenselijk en alleen in uiterste noodzaak mogelijk.
- 3) *Na het experiment:* De rapportages die na afloop worden opgeleverd, worden breed gedeeld, evenals de eventuele aanpassingen die gemaakt zullen worden in regelgeving en dienstverlening als gevolg van de bevindingen in het experiment.

Er zijn vier belangrijke doelgroepen te onderscheiden.

A Bijstandsgerechtigden

Zij moeten worden geïnformeerd over en op de hoogte worden gehouden van het experiment. Voorop staat dat we steeds open en transparant communiceren over de inhoud en het doel van het experiment. Draagvlak is niet alleen nodig om deelnemers te werven, ook om het (algemeen) belang van het onderzoek te delen.

B Medewerkers van de gemeente

In het bijzonder de medewerkers van Werk en Inkomen (WenI), die veelal direct te maken hebben en krijgen met het experiment.

C Externe stakeholders

Partners, buurtteams, belangenbehartigers, Cliëntenraad. Instanties die contact hebben met Utrechtse bijstandsgerechtigden willen op de hoogte zijn van wat er gebeurt en waarom. We informeren hen daarom regelmatig en zullen hen ook vragen met ons mee te denken, en ons te helpen het belang van het onderzoek uit te dragen.

D Media

Er zal veel persaandacht zijn voor het experiment en het is een goede manier om aandacht te vragen voor het onderwerp. Uiteindelijk willen we een bijdrage leveren aan een beter werkende regelgeving in de Participatiewet.

69

Besluit van 22 februari 2017, houdende vaststelling van het Tijdelijk besluit experimenten Participatiewet (Tijdelijk besluit experimenten Participatiewet)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 9 november 2016, nr. 2016-0000231828;

Gelet op artikel 83, eerste, tweede en derde lid, van de Participatiewet; De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van 25 januari 2017, nummer W12.16.0367/III);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van 20 februari 2017, nr. 2017-0000027375;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1 Begripsbepalingen

In dit besluit en de daarop gebaseerde regelingen wordt verstaan onder:

- *deelnemer*: alleenstaande of gezin, rechthebbende op een uitkering op grond van de wet, die vrijwillig deelneemt aan een door de gemeente waarin hij woonachtig is uit te voeren experiment;

- *experimentgroepen*: aan het experiment deelnemende en onderscheiden groepen van deelnemers, te weten een controlegroep en, al naar gelang de inhoud van het experiment, tevens een ontheffingsgroep als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel a, een intensiveringsgroep als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel b, een vrijlatinggroep als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel c, en mogelijk één of twee combinatiegroepen als bedoeld in artikel 5, eerste lid, onderdeel d;

- *wet*: Participatiewet.

Artikel 2 Aanwijzing gemeenten

1. Onze Minister kan een gemeente aanwijzen, die bij wijze van experiment gedurende een periode van drie jaar na inwerkingtreding van dit besluit naar aanleiding van het door het college van die gemeente ingediende verzoek op basis van dit besluit, voor een periode van maximaal twee jaar kan afwijken van de artikelen 9, eerste lid, en 31, tweede lid, onderdeel n, van de wet.

2. Bij ministeriële regeling worden nadere regels gesteld met betrekking tot de toepassing van de bevoegdheid bedoeld in het eerste lid.

Artikel 3 Verzoek gemeenten

Het schriftelijke verzoek, bedoeld in artikel 2, bevat:

- a. een plan van aanpak met daarin in ieder geval opgenomen:
 - 1°. de doelstelling, de wijze van inrichting en de te verwachten resultaten van het experiment;
 - 2°. de beoogde begindatum en duur van het experiment, hetgeen niet langer kan zijn dan 2 jaar;
 - 3°. de wijze en intensiteit van begeleiding en voorlichting van de deelnemers;
 - 4°. de wijze waarop het experiment bijdraagt aan een doeltreffender uitvoering van de wet met betrekking tot de arbeidsinschakeling, waaronder begrepen een onderzoek naar de vraag in hoeverre de interventie in de onderzoeksgroepen leidt tot het aanvaarden van algemeen geaccepteerde arbeid, en het beoogd volledig onafhankelijk worden van de uitkering;
 - 5°. de wijze waarop uitkeringsgerechtigden, die zich hebben opgegeven voor het experiment, over het experiment worden geïnformeerd en bij de evaluatie van het experiment worden betrokken;
 - 6°. de grootte van de groepen die de gemeente ten minste wil behalen;
- b. een wetenschappelijk onderbouwde analyse en opzet van het onderzoek, waaronder het monitoren en evalueren van het experiment, waarin wordt onderbouwd dat het wetenschappelijk karakter van het experiment gewaarborgd is en dat getoetst kan worden aan alle punten van het door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op de website van de Rijksoverheid gepubliceerde beoordelingskader experimenten Pw.

Artikel 4 Afwijzing verzoek

1. Onze Minister kan het verzoek afwijzen indien naar zijn oordeel:
 - a. het ingediende verzoek niet volledig is of niet voldoet aan het gestelde in dit besluit;
 - b. het experiment niet valt binnen de reikwijdte van artikel 83, eerste lid, van de wet alsmede de reikwijdte van de artikelen 5 en 6;
 - c. het wetenschappelijk onderdeel van het verzoek na toetsing aan het beoordelingskader onvoldoende borging biedt om op wetenschappelijke wijze bij te dragen aan het in artikel 83 van de wet en artikel 3, onderdeel a, subonderdeel 4 geformuleerde doel;
 - d. de uitkomsten van het experiment wetenschappelijk geen valide resultaten kunnen opleveren ten opzichte van de referentiegroep in vergelijking met andere referentiegroepen;
 - e. de gemeente op het moment van aanvraag de Participatiewet niet rechtmatig uitvoert.
2. Onze Minister kan het verzoek afwijzen indien er al 25 gemeenten zijn aangewezen of voldoende experimenten zijn toegekend voor een representatief totaalbeeld.
3. Onze Minister wijst het verzoek af indien het maximaal aantal deelnemers van 4% van de totale bijstandspopulatie, verdeeld over de experimentgroepen van alle deelnemende gemeenten, is bereikt.

Artikel 5 Inhoud experiment

1. Een experiment als bedoeld in artikel 2 betreft:
 - a. de voorziening voor een ontheffingsgroep in een tijdelijke ontheffing van de arbeids- en re-integratieverplichtingen, bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de wet, gedurende de experimenteerperiode. Indien naar het oordeel van het college bij een tussentijdse evaluatie, na 6 maanden

tijdens het eerste contactmoment blijkt dat er onvoldoende inspanningen zijn getroffen gericht op arbeidsinschakeling, volgt een aanzegging en bij geen verbetering na opnieuw 6 maanden beëindigt het college de tijdelijke ontheffing;

b. de voorziening voor een intensiveringsgroep in een tijdelijke intensivering van de arbeids- en re-integratieverplichtingen, bedoeld in artikel 9, eerste lid, van de wet, gedurende de experimenteerperiode, wat betekent ten minste een verdubbeling van het aantal fysieke contactmomenten en verplichtingen;

c. de voorziening voor een vrijlatinggroep voor wie inkomsten uit arbeid tot maximaal 50 procent van deze inkomsten, met een maximum van € 199,00 per maand voor alleenstaanden en een maximum van € 199,00 gezamenlijk per maand voor gehuwden, voor zover hij algemene bijstand ontvangt, waarbij voor een persoon die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt geldt dat die inkomsten voor een periode van maximaal 24 maanden gedurende het experiment niet tot de middelen worden gerekend en dat dit naar het oordeel van het college moet bijdragen aan zijn arbeidsinschakeling;

d. een mogelijke combinatie van bovenstaande voorzieningen in één groep, waarbij de voorziening genoemd in onderdeel a niet gecombineerd wordt met de voorziening genoemd in onderdeel b.

2. Indien in een experiment gebruik wordt gemaakt van de voorziening genoemd in het eerste lid, onderdeel a, bevat het experiment ook ten minste de voorziening genoemd in het eerste lid, onderdeel b.

Artikel 6 Vorm experiment

1. Een experiment wordt uitgevoerd met personen die vrijwillig mee doen aan het experiment, en aselekt in verschillende groepen zijn opgenomen.

2. Deelnemers aan het experiment geven schriftelijk toestemming om deel te nemen.

3. Een experiment voorziet, naast de in artikel 5, eerste lid, genoemde groepen, tevens uit een controlegroep.

4. De resultaten van de experimentgroepen worden ook vergeleken met de referentiegroep, bestaande uit bijstandsgerechtigden woonachtig in dezelfde gemeente die niet deelnemen aan het experiment.

Artikel 7 Verplichting gemeenten

1. Het college draagt er ten behoeve van het wetenschappelijk onderzoek zorg voor dat de administratie met betrekking tot de uitvoering van dat experiment zodanig wordt ingericht, dat alle van belang zijnde vastleggingen en bewijsstukken met betrekking tot het verloop van het experiment tijdig, volledig en controleerbaar zijn opgenomen.

2. Het college brengt ieder half jaar aan Onze Minister verslag uit over zijn bevindingen met betrekking tot het experiment en draagt er zorg voor dat Onze Minister dat verslag telkens uiterlijk op de 20e dag van de kalendermaand onmiddellijk volgend op de periode van zes kalendermaanden waarop het verslag betrekking heeft, ontvangt.

3. Het college zendt uiterlijk twee en een half jaar na inwerkingtreding van dit besluit aan Onze Minister een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van het experiment in de praktijk. Indien een experiment eerder wordt beëindigd dan oorspronkelijk was beoogd, zendt het college, in afwijking van de eerste zin, uiterlijk twee maanden na de beëindiging van dat experiment een verslag als bedoeld in de eerste zin aan Onze Minister.

Artikel 8 Beëindiging experiment

1. De deelnemer aan een experiment wordt vooraf door het college volledig geïnformeerd over de aspecten die van belang zijn bij deelname aan het experiment.

2. Wanneer een deelnemer stopt met deelname aan het experiment, dan gelden vanaf dat moment de formele verplichtingen van het reguliere verplichte maatregelenbeleid bij niet naleving van de verplichtingen op dat moment.

3. Onze Minister kan een college opdragen een lopend experiment te beëindigen indien er naar zijn oordeel niet langer aan de voorwaarden van dit besluit wordt voldaan.

Artikel 9 Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op 1 april 2017 en vervalt op 1 april 2021.

Artikel 10 Citeertitel

Dit besluit wordt aangehaald als: Tijdelijk besluit experimenten Participatiewet.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Wassenaar, 22 februari 2017

Willem-Alexander

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. Klijnsma

Uitgegeven de *eerste* maart 2017

De Minister van Veiligheid en Justitie,
S.A. Blok

Het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State wordt met de daarbij behorende stukken openbaar gemaakt door publicatie in de Staatscourant.

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

1. Inleiding

1.1 Algemeen

Op 1 januari 2015 is de Participatiewet (Pw) in werking getreden. Daarmee is het principe van één regeling voor iedereen die niet zelfstandig in zijn bestaan kan voorzien met als uitgangspunt dat iedereen naar vermogen in staat is om te werken, ook de mensen met een arbeidsbeperking die daarvoor aangewezen zijn op ondersteuning, doorgevoerd. Met de Participatiewet beoogt de regering om iedereen naar vermogen naar werk toe te leiden, bij voorkeur naar betaald werk. De Participatiewet draagt bij aan de ambitie van het kabinet om zoveel mogelijk mensen mee te laten doen aan de maatschappij. Werk biedt de beste sociale zekerheid. Het is bovendien meer dan een inkomen: het biedt kansen op zelfontplooiing, geeft mensen eigenwaarde en zorgt voor sociale contacten. Het sociale zekerheidstelsel in Nederland is gebaseerd op solidariteit en activering. Hier mogen we trots op zijn. De wereld om ons heen staat echter niet stil. Het sociale zekerheidstelsel vraagt om onderhoud om het stelsel betaalbaar en toekomstbestendig te houden. Ook is een blijvend draagvlak in de samenleving onmisbaar voor de sociale voorzieningen. De regering vindt het om deze redenen belangrijk dat innovatie ruimte krijgt zodat bruikbare kennis ontstaat om de effectiviteit van de Participatiewet te versterken. Met dit besluit maakt de regering het voor gemeenten mogelijk om te onderzoeken wat het beste werkt om mensen naar regulier werk (algemeen geaccepteerde arbeid) toe te leiden.

1.2 Aanleiding en doelstelling

De aanleiding voor dit besluit is de wens van enkele gemeenten om te experimenteren met de Participatiewet. Specifiek gaat het hier om de experimenteerplannen van de gemeenten Groningen, Tilburg, Utrecht en Wageningen die de regering in september 2015 heeft ontvangen. Deze gemeenten willen graag experimenteren met onder andere minder verplichtingen voor bijstandsgerechtigden. Hiermee willen de gemeenten onderzoek doen naar een effectievere en efficiëntere uitvoering van de Participatiewet vanuit het perspectief van meer vertrouwen, meer ruimte voor eigen verantwoordelijkheid en een prikkel om inkomsten te verwerven. Ook is in de Tweede Kamer de motie Voortman¹ aangenomen die de regering verzoekt een algemene maatregel van bestuur (AMvB) op basis van artikel 83 uit de Participatiewet voor experimenteer ruimte dusdanig vorm te geven, dat er ruimte is voor variatie in de experimenten. De motie verzoekt de regering tevens om eventueel andere gemeenten dan de vier waarmee de staatssecretaris heeft gesproken, de mogelijkheid te geven om een eigen experiment te kunnen uitvoeren. Met dit besluit geeft de regering uitvoering aan deze wens van de Tweede Kamer.

De regering wil met dit besluit gemeenten de mogelijkheid bieden om door middel van experimenten te onderzoeken hoe de Participatiewet met betrekking tot arbeidsinschakeling doeltreffender uitgevoerd kan worden. Met arbeidsinschakeling wordt «het verkrijgen van algemeen geaccepteerde arbeid, waarbij geen gebruik wordt gemaakt van een voorziening als bedoeld in artikel 7, eerste lid, onderdeel a, van de Participatiewet bedoeld. Met algemeen geaccepteerde arbeid wordt tevens bedoeld werk waarbij gebruik gemaakt wordt van loonkostensubsidie om de vermin-

¹ Kamerstukken II 2015/2016, 24 515, nr. 318.

derde loonwaarde te compenseren, beschut werk, en detachering vanuit de Wsw bij een reguliere werkgever. Onbeloonde activiteiten zoals vrijwilligerswerk, sociale activering, participatieplaatsen of andere vormen van werken met behoud van een volledige uitkering vallen niet onder het begrip arbeidsinschakeling.

De regering vindt het van groot belang dat de experimenten op een wetenschappelijk gefundeerde wijze beleidsrelevante informatie opleveren om de Participatiewet te versterken. Het centrale doel daarbij is het onderzoeken wat werkt om bijstandsgerechtigden volledig onafhankelijk te laten worden van de bijstand via werk (uitstroom naar werk). De regering heeft besloten om uit het ruime palet van experimenteermogelijkheden, die artikel 83 van de Participatiewet biedt, een tweetal artikelen open te stellen om mee te experimenteren. Het betreft artikel 9, eerste lid en artikel 31, tweede lid, onderdeel n (in hoofdstuk 2 wordt hierop nader ingegaan).

1.3 Achtergrond

De regering heeft vanaf het voorjaar 2015 diverse signalen ontvangen van gemeenten dat zij belangstelling hebben voor het experimenteren met de Participatiewet op basis van artikel 83 van deze wet. Naar aanleiding van de oproep van de staatssecretaris van SZW aan gemeenten om met concrete experimenteervoorstellen te komen heeft zij deze van Groningen, Tilburg, Utrecht en Wageningen ontvangen. Vanaf september 2015 heeft de regering op bestuurlijk en ambtelijk niveau intensief gesprekken gevoerd met de genoemde gemeenten. De gesprekken hadden als doel om tot een AMvB te komen die past in de geest van de Participatiewet, een goede wetenschappelijke onderbouwing kent en toegankelijk is voor meer gemeenten die ook belangstelling hebben voor een experiment met de Participatiewet. Bij de ontwikkeling van dit besluit zijn de plannen van de gemeenten zo goed mogelijk in betrokken. Van de zijde van deze gemeenten is de afgelopen periode ook veel tijd en energie gestoken om hun plannen samen met SZW nader vorm te geven. De regering spreekt dan ook haar waardering uit voor de constructieve en coöperatieve opstelling van gemeenten Groningen, Tilburg, Utrecht en Wageningen.

Zoals de staatssecretaris van SZW op 27 oktober 2015 aan de Tweede Kamer heeft geschreven², vindt de regering het van belang dat experimenten onder meer aansluiten bij het activerende karakter van de wet. Dit is in acht genomen bij de inrichting van de experimenteermogelijkheden zoals in de AMvB bepaald. Experimenten met het vrijlaten van alle inkomsten van bijstandsgerechtigden of een ruimer deel daarvan, zoals gemeenten voorstellen, vindt de regering onwenselijk. Want het stelsel van sociale zekerheid is in belangrijke mate gebaseerd op solidariteit. In de optiek van de regering draagt het onbeperkt bijverdienen naast een bijstandsuitkering niet bij aan solidariteit.

1.4 Reikwijdte van de mogelijkheid om te experimenteren

Op grond van artikel 83 van de Participatiewet kan er bij wijze van experiment van diverse artikelen van de wet worden afgeweken. Het eerste lid van artikel 9 schrijft kort gezegd voor dat een belanghebbende (de bijstandsgerechtigde) de plicht heeft om werk te verkrijgen, werk te aanvaarden en te behouden, en een tegenprestatie te verrichten. Artikel 31, tweede lid, bevat een ruime opsomming van inkomsten, de zogenoemde middelen die niet in aanmerking worden genomen bij de beoordeling of en tot welk bedrag de bijstand wordt vastgesteld. De keuze om experimenten met deze artikelen mogelijk te maken is gebaseerd op

² Kamerstukken II 2015/16, 33 161, nr. 198.

de voorstellen van gemeenten. Dit houdt voorts in dat er geen gebruik kan worden gemaakt om van andere in artikel 83 genoemde artikelen af te wijken.

1.5 Rechtspositie deelnemers experimenten

De Participatiewet biedt rechten waartegenover verplichtingen staan. Een experiment kan voorzien in een experimenteergroep die te maken krijgt met strengere verplichtingen, dan de referentiegroep die niet deelneemt aan het experiment. Een andere experimenteergroep kan te maken krijgen met minder of zelfs tijdelijk geen verplichtingen met betrekking tot de arbeidsinschakeling ten opzichte van de referentiegroep. Voorts kan een groep te maken krijgen met een gedeeltelijke vrijlating van inkomsten uit arbeid. Een experiment waar gekozen wordt voor een experimenteergroep waarbij de verplichtingen tijdelijk verminderd of uitgeschakeld worden, dient ook een experimenteergroep te bevatten waarin de verplichtingen tijdelijk geïntensiveerd worden.

Uitgangspunt van het experiment is vrijwilligheid van de bijstandsgerechtigde om deel te nemen aan het experiment. Bijstandsgerechtigden nemen deel, nadat kennis is genomen van de voorwaarden van het experiment waaronder de veranderde rechten en verplichtingen die volgen uit deelname van het experiment. Op deze manier wordt gewaarborgd dat de keuze om deel te nemen aan een experiment en daarmee ongelijke rechten en plichten ten aanzien van de referentiegroep geïnformeerd gebeurt. Dat is van belang aangezien deelname aan het experiment het geheel aan rechten en verplichtingen ten opzichte van het niet deelnemen aan het experiment verandert. Het gevolg daarvan is dat deelnemers aan het experiment geen beroep kunnen doen op de rechten en verplichtingen die gelden voor niet deelnemers aan het experiment, en omgekeerd kunnen niet deelnemers van het experiment geen beroep doen op rechten en verplichtingen die voor deelnemers van het experiment gelden. Deelnemers worden willekeurig verdeeld over verschillende groepen die worden onderzocht. De deelnemer kan niet van groep veranderen.

Voor iedere bijstandsgerechtigde in een deelnemende gemeente staat de keuze volledig vrij om wel of niet deel te nemen aan het experiment. Deze vrije keuze om wel deel te nemen heeft daarna aan het experiment verbonden consequenties tot gevolg.

2 Inhoud van de experimenten

In een experiment met de Participatiewet gelden afwijkende regels dan wettelijk verankerd in de Participatiewet. Dit biedt een mogelijkheid tot innovatie en onderzoek naar de werking van onderdelen van de wet. In het voortraject van dit besluit is steeds benadrukt dat het van belang is dat experimenten passen in de geest van de Participatiewet. Primair gaat het dan om een activerend stelsel dat een vangnet biedt voor degenen die niet zelf in de noodzakelijke kosten van bestaan kunnen voorzien. Deze uitgangspunten zijn geborgd in de wijze waarop gekozen is op welke wijze in een experiment afgeweken kan worden van wettelijke bepalingen van de Participatiewet.

2.1 Veranderingen en vormgeving van het experiment

Gebaseerd op het initiële verzoek van een aantal gemeenten staat de regering toe dat gemeenten een definitief voorstel kunnen indienen op basis van deze AMvB om te experimenteren met de arbeids- en re-integratieverplichtingen en met een gedeeltelijke vrijlating van inkomsten uit arbeid als financiële prikkel. Dit houdt concreet in dat het

besluit mogelijk maakt dat van artikel 9, eerste lid en artikel 31, tweede lid, onderdeel n van de Participatiewet kan worden afgeweken.

De regering heeft ervoor gekozen om bij de wijze van loslaten van de verplichtingen te borgen dat mensen actief blijven werken aan hun arbeidinschakeling. Op deze wijze beoogt de regering wel een afwijking van de wet toe te staan bij wijze van experiment, maar dit op een zodanige manier te doen dat het activerend karakter van de Participatiewet behouden blijft. Op deze manier sluit het experiment aan bij de geest van de Participatiewet. Indien bijstandsgerechtigden zelf uit eigen initiatief voldoende inspanningen ondernemen, kunnen de verplichtingen «on hold» worden gezet. Voor degenen waarbij dit niet tot inzet leidt, zullen de verplichtingen en bijbehorende maatregelen uiterlijk zes maanden na eerste aanzegging gaan gelden. Centraal staan dus de eigen initiatieven van bijstandsgerechtigden, indien gewenst wel ondersteund door gemeenten, waarbij de arbeids- en re-integratieverplichtingen alleen ingezet worden voor degenen waarbij dit instrument noodzakelijk is. Om de werking van de verplichtingen volledig te onderzoeken heeft de regering ervoor gekozen dat er tegelijkertijd een intensivering van de verplichtingen wordt onderzocht. Hiermee kunnen de experimenten inzicht bieden in de wijze waarop de verplichtingen het meest activerend ingezet kunnen worden.

De gedeeltelijke vrijlating van inkomsten uit arbeid die onderzocht kan worden op basis van dit Besluit sluit aan bij het activerende karakter van de Participatiewet: op welke wijze kan arbeidinschakeling bevorderd worden en kunnen bijstandsgerechtigden via een financiële beloning geprikkeld worden om sneller onafhankelijk te worden van het vangnet dat de bijstand biedt. De regering heeft er voor gekozen geen andere financiële prikkel, zoals veel ruimere vrijlatingen van inkomsten uit arbeid, toe te staan, omdat deze niet passen bij het tijdelijke vangnet karakter van de wet. Werken moet lonen, blijft het voornaamste adagium.

Gemeenten kunnen onderzoek doen naar de verplichtingen en naar de financiële prikkel. In alle experimenten dient er een controlegroep te zijn van deelnemers aan het experiment, die niet in één van de afwijkende experimentengroepen komen en waarvoor de reguliere Participatiewet blijft gelden. Ook dient er een referentiegroep te zijn van bijstandsgerechtigden die zich niet aanmelden voor het experiment (en dus niet deelnemen) en onder de reguliere Participatiewet vallen (zie ook hoofdstuk 3). Een experiment kan alleen plaatsvinden als er een referentiegroep is, en minimaal twee experimentgroepen waaronder in ieder geval de controlegroep. Indien geëxperimenteerd wordt met de arbeids- en re-integratieverplichtingen dient het hele spectrum van verplichtingen te worden onderzocht. Het gaat dan om zowel een ontheffingsgroep als tevens een intensiveringsgroep. Het is verder aan gemeenten om in hun experimenteervoorstel onderzoekgroepen te combineren in één of twee onderzoeksgroepen en een keuze te maken tussen onderzoeksgroepen in het experiment.

De ontheffingsgroep (artikel 5, lid 1, onderdeel a)

Eén groep (de ontheffingsgroep) krijgt in het experiment geen formele arbeids- en re-integratieverplichtingen³ opgelegd, maar dient wel zelf actief te zijn en te werken aan de arbeidinschakeling en dit zelf in te richten. Het verschil tussen de ontheffingsgroep en de controlegroep is

³ Het gaat dan om de verplichting tot verkrijgen, aanvaarden, en behouden van arbeid, verplichte deelname aan re-integratietrajecten en om de tegenprestatie (artikel 9, eerste lid, Pw). Dit geldt overall waar «arbeids- en re-integratieverplichtingen» staat.

het niet van toepassing zijn van het maatregelenbeleid op basis van artikel 18 van de Participatiewet voor de ontheffingsgroep en dat het initiatief voor de activering voornamelijk bij de bijstandsgerechtigden zelf ligt. Het is aan de gemeenten om de voortgang van deelnemers te toetsen.

De gemeente informeert na zes maanden naar de vorderingen van de activiteiten van de bijstandsgerechtigde en kijkt of er voldoende inspanningen worden verricht ten behoeve van arbeidsinschakeling. Onder voldoende inspanningen wordt in ieder geval verstaan het «naar vermogen inspannen ten behoeve van arbeidsinschakeling». Het is zoals genoemd aan de gemeente om te beoordelen of de activiteiten die de bijstandsgerechtigde heeft ondernomen hieraan voldoen.

De periode waarin er geen formele verplichtingen gelden – en dus ook geen maatregel bij niet-naleving van die verplichtingen – is een proefperiode om te bezien of de bijstandsgerechtigde zelf, zonder mogelijke sancties, meer gaat participeren en werkt aan zijn of haar arbeidsinschakeling. De gemeente doet na zes maanden een aanzegging indien er onvoldoende activiteiten zijn ondernomen naar het oordeel van de gemeente. Indien de bijstandsgerechtigde bij het tweede contactmoment, na twaalf maanden, geen verbeteringen laat zien, wordt de proefperiode beëindigd. De bijstandsgerechtigde krijgt de reguliere (formele) arbeids- en re-integratieverplichtingen opgelegd. Daaruit volgt ook dat het reguliere (verplichte) maatregelenbeleid bij niet-naleving van de verplichtingen gaat gelden na de proefperiode. Dit betekent dat niet-naleving van de verplichtingen na twaalf maanden direct gevolgen heeft in de vorm van een maatregel. Een beëindiging van de proefperiode betekent niet dat het experiment volledig is afgelopen voor de bijstandsgerechtigde, want diens resultaten blijven van belang in het onderzoek. Als de bijstandsgerechtigde zich zonder formele verplichtingen voldoende inzet voor zijn of haar arbeidsinschakeling, kan de experimentele periode zonder formele verplichtingen voortduren gedurende het experiment.

De intensiveringsgroep (artikel 5, lid 1, onderdeel b)

Voor één andere groep (de intensiveringsgroep) worden de arbeids- en re-integratieverplichtingen geïntensiveerd, waarbij het huidige (verplichte) maatregelenbeleid bij niet naleving van toepassing blijft. Dit is mogelijk binnen de huidige kaders van de Participatiewet. In het besluit hoeft voor deze onderzoeksgroep geen afwijking van één van de wetsartikelen te worden opgenomen. Deze aanvullende groep met intensief klantmanagement is als aanvullende toelatingsvoorwaarde vastgelegd in het besluit. In deze groep krijgen bijstandsgerechtigden intensiever klantmanagement en hebben in ieder geval vaker fysieke contactmomenten, minimaal eens in de twee maanden. Daarnaast intensiveren gemeenten het aantal activiteiten die de bijstandsgerechtigde moet ondernemen. Intensivering betekent ten minste een verdubbeling van het aantal contactmomenten en re-integratie inspanningen ten opzichte van de reguliere aanpak van de gemeente.

De vrijlatinggroep (artikel 5, lid 1, onderdeel c)

De Participatiewet kent door gedeeltelijke vrijlatingen van inkomsten uit arbeid financiële prikkels die als doel hebben om arbeidinschakeling te stimuleren. Een vrijlating houdt in dat een bijstandsgerechtigde tijdelijk een deel van het inkomen mag houden in aanvulling op de uitkering – het inkomen wordt tijdelijk niet volledig verrekend met de uitkering. In de huidige situatie is het mogelijk om inkomsten uit arbeid tot 25%, met een maximum van € 199,00 per maand, gedurende maximaal een halfjaar niet tot de middelen te rekenen als dit naar het oordeel van het college bijdraagt aan de arbeidsinschakeling.

In het experiment wordt in de praktijk onderzocht hoe financiële prikkels tot arbeidsinschakeling doeltreffender vorm kunnen worden gegeven. Dit kan worden onderzocht door een groep in het experiment een andere financiële prikkel te geven. Daarom kiest de regering voor de verruiming van de duur van de huidige vrijlating én voor verdubbeling van het percentage van inkomsten dat vrijgelaten kan worden. In een experiment kunnen gedurende 24 maanden de inkomsten uit arbeid tot 50%, met een maximum van 20,4% van de geldende bijstandsnorm voor een alleenstaande per maand worden vrijgelaten. Voor gehuwden kunnen gedurende 24 maanden de inkomsten uit arbeid tot 50%, met een gezamenlijk maximum van € 199 per maand worden vrijgelaten.

Voor de vaststelling van de maximum vrijlating is gerekend met normbedragen die per 1 juli 2016 gelden. Dit komt neer op een (individuele) maximum vrijlating van € 199 euro (20,4% van € 977,15) per maand voor een alleenstaande. De gezamenlijke maximum vrijlating voor gehuwden is hieraan gelijkgesteld en is ook € 199 per maand. Gehuwden kunnen de maximum vrijlating van € 199 onderling verdelen. Een gehuwde kan zo maximaal gedurende 24 maanden € 199 bijverdienen als zijn of haar partner niet werkt.

De maandelijks vrijlating voor gehuwden gezamenlijk is lager dan de huidige vrijlating van € 199,00 per maand per persoon. Echter, door de verruiming van de duur van de vrijlating – van zes naar 24 maanden – is het totaal vrij te laten bedrag gedurende het experiment hoger dan in de huidige situatie, namelijk; € 4.776,00 (€ 199 x 24 maanden) in plaats van € 2.388,00 (2x € 199 x 6 maanden). Daarnaast is er ten opzichte van de huidige situatie het percentage dat vrij gelaten kan worden verdubbeld.

Door de keuze voor de genoemde vrijlatingbedragen wordt voorkomen dat er een armoedeval ontstaat en blijft voor zowel alleenstaanden als gehuwden de prikkel tot uitstromen naar werk bestaan doordat het, ondanks de vrijlating, financieel aantrekkelijker is om als eenverdiener een inkomen op WML-niveau te verwerven. De regering heeft voor deze vorm van vrijlating gekozen omdat dit zoveel mogelijk aansluit bij de huidige vrijlating in de Participatiewet en het gemeenten tegelijkertijd de ruimte biedt om te kiezen voor een verdubbeling van het percentage van de inkomsten dat vrijgelaten kan worden (van 25% naar 50%) en een langere vrijlatingsduur (van 6 maanden naar 24 maanden).

Eén of twee combinatiegroepen (artikel 5, lid 1, onderdeel d)

De gemeente kan voorts kiezen voor een combinatiegroep waarin intensivering of ontheffing wordt gecombineerd met de vrijlating, of twee combinatiegroepen waarbij voor één groep de ontheffing wordt gecombineerd met de vrijlating en één groep waarbij de intensivering wordt gecombineerd met de vrijlating.

Aanvullende voorwaarden

Naast de wijze van afwijken van enkele wetsartikelen vindt de regering het van belang enkele overige voorwaarden te stellen. Het betreft toelatingsvoorwaarden die gemeenten invullen om door de staatssecretaris aangewezen te kunnen worden als experimenteergemeente. Voorop staat dat alleen gemeenten die de Participatiewet rechtmatig uitvoeren, in aanmerking komen voor deelname aan een experiment. In alle onderzoeksgroepen geldt dat er regelmatig individueel contact is met de gemeente (in ieder geval elke 6 maanden). Elk experiment moet voldoen aan wetenschappelijke standaarden, zie ook hoofdstuk drie over het wetenschappelijk kader.

Deelname aan het experiment is vrijwillig voor bijstandsgerechtigden. Het is niet mogelijk om deelname te verplichten. Na aanmelding en ondertekening van de deelnemersverklaring is blijvende deelname aan

het experiment het uitgangspunt. Hierover en over de gevolgen dienen deelnemers goed te worden geïnformeerd in de deelnemersverklaring. De kosten voor het experiment, zowel de uitvoeringskosten als de (extra) uitkeringslasten, worden gedragen door de gemeente die een aanvraag indient die geaccepteerd wordt.

2.2 Begrenzing van het experiment

De innovatiebepaling in de Participatiewet maakt het mogelijk dat er maximaal gedurende drie jaar bij wijze van experiment kan worden afgeweken van bepaalde onderdelen van de wet. Het is de bevoegdheid van de minister om gemeenten op hun verzoek aan te wijzen voor deelname aan het experiment. De regering heeft hier een aantal keuzes in gemaakt.

Aantal experimenteergemeenten

Naast de vier initiatiefgemeenten die sinds 2015 betrokken zijn bij de voorbereidingen van het experiment, zijn er signalen dat meerdere gemeenten ook geïnteresseerd zijn in een vorm van experimenteren. Het gaat in een experiment om het opdoen van kennis uit de (significante) onderzoeksresultaten, hiervoor zijn experimenten op grotere schaal niet noodzakelijk. De regering beoogt hiermee rechtsgelijkheid voor het overgrote deel van de bijstandspopulatie te waarborgen.

De regering wil een beperkt aantal bijstandsgerechtigden en gemeenten toestaan om deel te nemen aan de experimenten (zie ook hoofdstuk 5). Daarom mogen in totaal maximaal 25 gemeenten deelnemen. Het totaal aantal deelnemers mag een maximum van 4% van de bijstandspopulatie niet overschrijden. Op basis van de experimenteervoorstellen van gemeenten kunnen gemeenten worden toegewezen totdat het maximaal aantal van 25 gemeenten en of 4% van de bijstandspopulatie is bereikt. Dit betekent dat er niet meer gemeenten toegewezen kunnen worden als de experimenteergroepen van een zodanige grootte zijn dat bijvoorbeeld bij tien gemeenten het maximum van 4% van de bijstandspopulatie is bereikt. Omgekeerd geldt ook: er zullen niet meer gemeenten worden toegewezen als het aantal van 25 gemeenten is bereikt, ook als er daarmee minder deelnemers zijn dan het gestelde maximum van 4% van de totale bijstandspopulatie. Het is uiteraard aan de wetenschappers is om vast te stellen hoe groot onderzoeksgroepen dienen te zijn om betrouwbare onderzoeksresultaten te verkrijgen. Door een maximaal aantal deelnemende gemeenten en maximaal percentage van de bijstandspopulatie vast te stellen wordt geborgd dat de experimenten maar een klein deel van de totale bijstandspopulatie betreffen. Hoofdstuk 4 licht de selectie en toewijzing van de experimenteergemeenten nader toe.

Duur van het experiment

Op basis van de plannen van de vier initiatiefgemeenten maakt dit besluit mogelijk dat binnen een periode van drie jaar gedurende twee jaar afgeweken kan worden van de Participatiewet. Deze periode start bij inwerkingtreding van dit besluit. De verwachting is dat de te onderzoeken gedragseffecten binnen twee jaar zichtbaar zijn. Daarnaast is er een voorbereidingstijd nodig (selectie van gemeenten en opstarten experimenten) van maximaal zes maanden. Zes maanden voor het einde van de experimenteerperiode doen gemeenten verslag over het experiment. Hierna kan de regering uiterlijk drie maanden voor het einde van een experiment een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van het experiment in de praktijk alsmede een standpunt inzake de voortzetting ervan anders dan als experiment sturen aan de Staten-Generaal. Er is

gekozen om een periode van twee jaar (binnen een periode van drie jaar) voor afwijkingen van de wet op te nemen in het Besluit, zodat gemeenten voldoende ruimte hebben voor het opstarten en evalueren van het onderzoek. De regering beoogt op deze manier prudent om te gaan met de mogelijkheden die het innovatieartikel biedt. Het experiment kan conform artikel 83, lid 2 van de Participatiewet, alleen voortgezet worden indien, voor het experiment is afgelopen, een voorstel van wet is ingediend bij de Staten-Generaal om het experiment om te zetten in een structurele wettelijke regeling. De voortzetting wordt dan verlengd tot het tijdstip waarop het voorstel van wet in werking treedt.

3 Wetenschappelijk kader

Experimenten zijn van meerwaarde als ze leiden tot wetenschappelijke kennis die uiteindelijk in de (beleids)praktijk toegepast kan worden. De wetenschappelijke borging van de experimenten is dan ook van groot belang. Bij dit besluit en het mogelijk maken van de experimenten heeft dit centraal gestaan.⁴

Teneinde de wetenschappelijke borging te bewerkstelligen heeft de regering in het voortraject ZonMw gevraagd om een onafhankelijk wetenschappelijk beoordelingskader te maken waarin de wetenschappelijke randvoorwaarden staan waaraan experimenten en de bijbehorende effectevaluatie moeten voldoen. ZonMw heeft de wetenschappers, die betrokken zijn bij de experimenten van de 4 initiatiegemeenten, en enkele onafhankelijke experts hierbij geconsulteerd.

Een experimenteervoorstel bevat in ieder geval een wetenschappelijk onderbouwde analyse van de beoogde werking van de aanpak, de opzet en randvoorwaarden van het onderzoek, waaronder het monitoren van het experiment. In het voorstel wordt op deugdelijke wetenschappelijke wijze de uitvoering en de effectevaluatie van het experiment onderbouwd. Ingediende voorstellen worden getoetst aan het beoordelingskader om te beoordelen of het onderzoek op adequate wijze voldoet aan de wetenschappelijke standaarden voor effectiviteitsonderzoek⁵ zoals beschreven door ZonMw.

In alle experimenten dient er een controlegroep te zijn van deelnemers aan het experiment. Het effectiviteitsonderzoek vindt plaats door een vergelijking van de experimenteergroepen met de controlegroep. Ook dient er een referentiegroep zijn van bijstandsgerechtigden die zich niet aanmelden voor het experiment. In het onderzoek dient onder meer beantwoord te worden in welke mate de referentiegroep overeenkomt met of verschilt van experimenteergroepen (inclusief de controlegroep) (de groepen die zich hebben aangemeld) en in welke mate de effectevaluatie generaliseerbaar naar hele bijstandspopulatie.

Het kader is gepubliceerd op de website van de Rijksoverheid, zodat gemeenten hier kennis van kunnen nemen en een experimenteervoorstel kunnen voorbereiden.⁶ Het is aan gemeenten (en wetenschappers die zij inschakelen) om te onderbouwen dat de methode en wijze van onderzoek voldoet aan die kwaliteitseisen. Het kernpunt dat onderbouwd hoort te worden in het voorstel is dat het onderzoek zal leiden tot antwoord op de vraag of en in hoeverre de interventie/beleidsmaatregel bewezen effectief

⁴ Zie mijn brief van 31 mei 2016 aan de Tweede Kamer: Kamerstukken II 2015/16, 34 352, nr. 17.

⁵ De effectiviteit van de onderzochte interventie geeft aan in welke mate deze interventie een – liefst onafhankelijke – bijdrage heeft geleverd aan het bereiken van het doel van de interventie, inclusief de sterkte van dit effect.

⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2016/09/30/beoordelingskader-experimenten>.

leidt tot (het aanvaarden van) regulier, betaald werk en het volledig onafhankelijk worden van de uitkering.

Dit betekent dat er een hoog kwaliteitsniveau aan de effectiviteitsonderzoeken wordt gesteld. De regering vindt dit essentieel omdat de experimenten mogelijk worden gemaakt juist omdat er inzicht kan komen in de vraag in hoeverre de interventie (bijv. het loslaten van verplichtingen dan wel een intensivering van verplichtingen) leidt tot het gewenste effect (uitstroom van de bijstandsgerechtigde uit de uitkering en naar werk).

Ook nadat een gemeente toestemming heeft om te experimenteren dient de wetenschappelijke borging van de onderzoeken in stand gehouden te worden. Gemeenten brengen halfjaarlijks verslag uit over de voortgang van het onderzoek en de borging van de kwaliteitseisen uit het beoordelingskader, zoals vastgesteld in de beschikking bij toewijzing. Indien tijdens de uitvoering van het onderzoek bijvoorbeeld de beoogde inclusie niet wordt gehaald en de uitval te hoog en te selectief is, kan het experiment beëindigd worden, conform dit besluit.

4 Aanwijzing en beoordeling

Zoals in hoofdstuk twee is toegelicht kunnen in totaal maximaal 25 gemeenten en maximaal 4% van de bijstandspopulatie deelnemen aan de experimenten. Op basis van de experimenteervoorstellen van gemeenten kunnen gemeenten worden aangewezen totdat deze maxima zijn bereikt. Over de wijze van selectie om aangewezen te worden maakt de minister conform de bevoegdheid die is neergelegd in artikel 83, derde lid, Participatiewet – een ministeriele regeling. In deze regeling zal de minister nadere invulling geven aan de wijze waarop gemeenten aangewezen kunnen worden om deel te nemen aan de experimenten.

Hierbij is in ieder geval van belang dat alleen gemeenten die de Participatiewet rechtmatig uitvoeren, in aanmerking komen voor deelname aan een experiment. In dit kader wil de regering van gemeenten die een verzoek indienen om te mogen experimenteren in ieder geval verzekerd zijn dat alle voorgeschreven verordeningen in overeenstemming zijn met de wettelijke bepalingen van de wet. Op deze manier wil de regering borgen dat de uitkomsten van een experiment wetenschappelijk valide resultaten opleveren ten opzichte van de referentiegroep die aan alle verplichtingen die de Participatiewet voorschrijft voldoet.

Tot slot stelt de regering met name de gemeenten Groningen, Tilburg, Utrecht en Wageningen in de gelegenheid om een verzoek in te dienen. Zoals de staatssecretaris onder meer in de Verzamelbrief⁷ van 15 november 2015 aan gemeenten heeft geschreven, hebben deze gemeenten in september 2015 hun eerste plannen naar de staatssecretaris gestuurd. In hoofdstuk 1 is reeds aangegeven dat deze vier gemeenten betrokken zijn geweest met het nader uitdenken van de experimenten. Om deze redenen acht de regering het opportuun om deze vier gemeenten hierbij specifiek uit te nodigen tot het indienen van een verzoek om te experimenteren.

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2015/11/13/verzamelbrief-aan-gemeenten-2015-2>.

5 Effecten en regeldruk

5.1 Financiële effecten

In dit besluit wordt aan enkele gemeenten de mogelijkheid gegeven te experimenteren met de Participatiewet. Gemeenten krijgen ruimte om te experimenteren met arbeids- en re-integratieverplichtingen (zowel een groep tijdelijk zonder formele arbeids- en re-integratieverplichtingen gedurende maximaal twaalf maanden, alsook een groep met een intensivering van de arbeids- en re-integratieverplichtingen). Daarnaast kunnen gemeenten experimenteren met financiële prikkels, waarin inkomen uit arbeid gedeeltelijk wordt vrijgelaten. Ook kunnen gemeenten er onder meer voor kiezen een intensivering en/of een tijdelijke ontheffing van arbeids- en re-integratieverplichtingen te combineren met het gedeeltelijke vrijlaten van inkomen. Voor de ontheffingsvariant kan alleen worden gekozen als er ook voor intensivering wordt gekozen. Uitgaande van gemiddeld drie onderzoeksgroepen per gemeente, waarin – alle experimenten samennemende – elk maximaal 1% van de bijstandspopulatie zit, gaat het landelijk om 3% van de bijstandsuitkeringen die een andere behandeling krijgen. Dat betekent dat er inclusief controlegroep maximaal 4% van de bijstandsgerechtigden kan deelnemen aan het experiment.

De mogelijke kosten en opbrengsten van deze experimenten met de Participatiewet lopen via het macrobudget Participatiewet. Het macrobudget Pw wordt landelijk toereikend vastgesteld, door uit te gaan van de realisaties in het voorgaande jaar, van een inschatting van de effecten van de conjunctuur en Rijksbeleid in het begrotingsjaar zelf en van een indexering van de gemiddelde prijs. Een verandering in bijstandsuitgaven van gemeenten als gevolg van de experimenten, kan dus een jaar later gevolgen hebben voor het Rijk. De uitvoeringskosten die het experiment omvangt, worden gedragen door de gemeente.

De experimenten met arbeids- en re-integratieverplichtingen kunnen een effect hebben op uitstroom naar werk vanuit de bijstand. Hogere of lagere bijstandsuitgaven worden gefinancierd uit het macrobudget Pw en hebben effect op de uitgaven het Rijk. De effecten van het tijdelijk geen formele arbeids- en re-integratieverplichtingen hebben en het hebben van intensievere arbeids- en re-integratieverplichtingen, hebben mogelijk een tegengesteld effect op uitstroom in de bijstand. De kans dat in het «slechtste» geval beide groepen minder uitstroom zullen hebben, wordt klein geacht. De verwachting is dat een gedeeltelijke vrijlating van inkomen uit arbeid een positief effect heeft op uitstroom uit de bijstand. Een hogere arbeidsparticipatie van (voormalig) bijstandsgerechtigden zal lagere bijstandslasten voor gemeenten opleveren. Daar staat tegenover dat de verruimde gedeeltelijke vrijlating van inkomen uit arbeid tot hogere bijstandslasten leidt bij mensen die ook zonder de vrijlating aan het werk zouden zijn gegaan («deadweight loss»). Grosso modo vallen beide effecten tegen elkaar weg. Gezien het deels tegen elkaar wegvallen van de verwachte effecten van de experimenten, alsook vanwege de kleine omvang van de groepen worden er geen kosten voor het Rijk geraamd voor dit besluit.

5.2 Regeldruk effecten burgers

De gemeenten die mogen experimenteren met de Participatiewet moeten de bijstandspopulatie hierover informeren. Vervolgens kunnen bijstandsgerechtigden uit de desbetreffende gemeenten vrijwillig meedoen. Aangezien het om een kleine groep mensen gaat die een zeer kleine handeling moet verrichten, is de aanname dat de kosten voor

regeldruk verwaarloosbaar zijn. De handelingen gedurende het experiment, bijvoorbeeld interviews en het invullen van enquêtes, hebben geen invloed op de regeldruk vanwege het vrijwillige karakter van de experimenten.

6 Consultatie en adviezen

Het Tijdelijk besluit experimenten Participatiewet is voorgelegd aan de VNG en het Uitvoeringspanel gemeenten. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de reacties.

6.1 Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

De initiële bestuurlijke reactie van de VNG, die is afgestemd met Divosa en de 4 initiatiefgemeenten, stelt dat het besluit gemeenten niet de benodigde ruimte geeft om te experimenteren binnen de kaders van de wet. De VNG doet enkele suggesties om de ruimte in het besluit te verbreden. Het betreft hoofdzakelijk de volgende punten, inclusief een reactie van de regering:

- De VNG pleit voor een ruimere maandelijkse inkomstenvrijlating in plaats van een spaarpremie. De regering heeft naar aanleiding van de bestuurlijke reactie van de VNG het besluit op dit punt aangepast door een maandelijkse vrijlating van inkomen gedurende 24 maanden mogelijk te maken. Bij de hoogte van het percentage van de vrijlating heeft de regering rekening gehouden met het vangnet karakter van de bijstand. Ook is er voor gezorgd dat er geen armoedeval ontstaat als een deelnemer uitstroomt met een inkomen op WML niveau.

- De VNG pleit ervoor om geen verplichte controles in de ontheffingsgroep op te nemen. De regering vindt het van belang om bijstandsgerechtigden niet langdurig los te laten. In de ontheffingsgroep kan gedurende zes maanden worden gezien of een deelnemer zelf stappen zet in zijn arbeidsinschakeling. Indien dit naar het oordeel van de gemeente het geval is, kan de ontheffing van de verplichtingen voortduren gedurende het experiment.

- De VNG pleit voor een vrijere selectie van deelnemers aan het experiment, waarbij deelnemers niet expliciet toestemming hoeven te geven voor deelname aan het experiment. De regering vindt het van belang dat bijstandsgerechtigden zich bewust zijn van mogelijk andere rechten en plichten gedurende het experiment en vindt vrijwillige deelname aan het experiment een fundamenteel uitgangspunt.

- De VNG pleit ervoor om geen eisen te stellen aan de omvang van het experiment en de beperking van maximaal 25 deelnemende gemeenten of maximaal 4% van de bijstandspopulatie te laten vervallen. De regering heeft bewust gekozen om het besluit open te stellen voor een substantieel aantal deelnemers, maar benadrukt tegelijkertijd dat het om een uitzondering gaat van de wettelijke bepalingen in de Participatiewet. Voor onderzoeksdoeleinden is het niet noodzakelijk om meer gemeenten te laten deelnemen.

Naar aanleiding van de bestuurlijke reactie is het besluit op enkele punten aangepast. De VNG heeft, afgestemd met de 4 initiatiefgemeenten, laten weten dat het besluit in hun ogen voldoende ruimte voor gemeenten biedt om verdere stappen te zetten in het traject naar de start van hun experimenten.

6.2 Uitvoeringspanel Gemeenten

De reacties van het Uitvoeringspanel van gemeenten op dit besluit hebben geleid tot enkele verduidelijkingen in tekst van het besluit en nota van toelichting. Het Uitvoeringspanel stelt niet dat het besluit onuitvoerbaar zou zijn, maar zet wel vraagtekens bij de mogelijkheid tot

deelname door gemeenten aan de experimenten gezien de reikwijdte van het besluit en de financiële gevolgen voor gemeenten.

6.3 Adviezen na aanbidding van het ontwerpbesluit aan de Staten-Generaal in het kader van de wettelijk voorgeschreven voorhangprocedure

De staatssecretaris heeft na aanbidding van het ontwerpbesluit aan de Staten-Generaal in het kader van de wettelijk voorgeschreven voorhangprocedure op 30 september 2016 nog opmerkingen van stakeholders over het ontwerpbesluit ontvangen. In de brief van 14 oktober 2016 aan de Tweede Kamer heeft de staatssecretaris een reactie gegeven op de input van wetenschappers en Divosa. Naar aanleiding van het overleg met wetenschappers over de uitvoerbaarheid van de experimenten op basis van het besluit zijn nog enkele wijzigingen en verduidelijkingen in het besluit aangebracht.

7 Voorhangprocedure

Conform artikel 83, zesde lid, van de Participatiewet is het ontwerp van de AMvB ten minste vier weken aan beide kamers der Staten-Generaal overgelegd. Het besluit heeft van 30 september 2016 tot 9 november 2016 voorgelegen in beide kamers der Staten-Generaal.

Artikelsgewijs

Artikel 1

In dit artikel worden enkele begrippen uitgeschreven.

Bij een experiment kunnen de volgende groepen worden onderscheiden:

- referentiegroep: groep van bijstandsgerechtigden die niet deelnemen aan het experiment maar ter vergelijking dienen van deelnemers aan het experiment;
- en de experimentgroepen met deelnemers:
 - controlegroep: betreft groep van bijstandsgerechtigden die wel deelnemen aan het experiment maar niet aan wijzigingen onderhevig zijn. Deze groep dient ter vergelijking met andere groepen aan het experiment;
 - ontheffingsgroep: groep van bijstandsgerechtigden die tijdelijke ontheffing krijgen van arbeids- en re-integratieverplichtingen;
 - intensiveringgroep: groep van bijstandsgerechtigden die tijdelijk een intensivering krijgen van arbeids- en re-integratieverplichtingen;
 - vrijlatinggroep: groep van bijstandsgerechtigden die gedurende het experiment tot een bedrag van € 199,00 euro (alleenstaanden) en € 199,00 euro (gehuwden) kunnen bijverdienen.

Artikel 2

De grondslag voor dit besluit is artikel 83 van de Participatiewet, dat veertien artikelen noemt waarmee geëxperimenteerd kan worden. In artikel 2 wordt voor dit besluit de beperking aangebracht dat slechts de artikelen 9, eerste lid, en 31, tweede lid, onderdeel n, onderwerp kunnen zijn van een experiment. De overige in artikel 83 van de wet genoemde artikelen kunnen dus niet onderwerp zijn van een experiment gebaseerd op dit besluit.

De wet voorziet in een experimenteelperiode van drie jaar. Drie maanden voordat deze periode afloopt zendt de minister op grond van artikel 83, vijfde lid, van de wet een verslag over de doeltreffendheid en effecten van het experiment aan de Staten-Generaal. Voor een duidelijk verslag dienen op dat moment de experimenten van de gemeenten drie

maanden daarvoor te zijn beëindigd. Om aldus een experiment twee jaar te kunnen uitvoeren zal het experiment binnen zes maanden na inwerkingtreding van dit besluit dienen aan te vangen.

In artikel 83, vierde lid, van de wet is de grondslag gegeven om regels te stellen voor de toepassing van de bevoegdheid, de uitvoering van een experiment en in onvoorziene gevallen.

In het tweede lid wordt verwezen naar deze ministeriële regeling.

Artikel 3

Het startpunt van een mogelijk experiment is een door het college van burgemeester en wethouders ingediend verzoek aan de minister om een experiment te mogen houden.

Het verzoek wordt vergezeld van een concreet plan van aanpak hoe het experiment vorm zal worden gegeven.

Uitgangspunt van elk experiment is het verkrijgen van beleidsmatig relevante informatie over de volledige uitstroom van bijstandsgerechtigden naar werk. Uitstroommaat die wordt onderzocht is uitstroom (uit de uitkering) via werk.

In dit artikel zijn de voorwaarden opgenomen waaraan een verzoek minimaal moet voldoen. Met name het plan van aanpak en de wetenschappelijk onderbouwde analyse moeten het belang en de waarde van het experiment kunnen aantonen.

Voorts toont de gemeente aan hoe zij de communicatie met de deelnemers vorm zal gaan geven.

Artikel 4

In artikel 4 zijn de gronden opgenomen waarop de minister het verzoek kan afwijzen. Belangrijk is dat het experiment voldoet aan de reikwijdte van artikel 83 van de wet, en artikel 5 en 6 van dit besluit. De resultaten van de afzonderlijke experimenten dienen ook in groter verband, landelijk, vergelijkbaar te kunnen zijn, zodat een beeld ontstaat over de landelijke uitwerkingen van de diverse experimenten, en beantwoording van de vraag of en hoe de wet moet worden aangepast.

Artikel 5

In dit artikel wordt de inhoud van een experiment nader omschreven. Primair wordt verwezen naar de nota van toelichting. Conform artikel 2, eerste lid, wordt de mogelijkheid om te experimenteren beperkt tot de artikelen 9, eerste lid, en 31, tweede lid, onderdeel n, van de wet. Er is een aantal experimenten mogelijk. Een experiment kan zich richten op een tijdelijke ontheffing van de arbeids- en re-integratieverplichtingen en op de intensivering van de arbeids- en re-integratieverplichtingen. Hierbij geldt dat indien in een experiment gebruik wordt gemaakt van de voorziening, genoemd in onderdeel a, het experiment ten minste ook een intensiveringsgroep bevat conform onderdeel b. Een experiment kan worden gericht op een verruiming van de vrijlating van inkomsten die zodoende niet tot de middelen worden gerekend, waardoor bij wijze van experiment wordt afgeweken van artikel 31, tweede lid, onderdeel n. Ten slotte is in onderdeel d, van het eerste lid, opgenomen dat een gemeente er ook voor kan kiezen om te experimenteren met een combinatie van deze mogelijkheden. Onderdeel a en c of onderdeel b en c kunnen ook binnen een onderzoeksgroep worden gecombineerd.

Artikel 6

De vorm van het experiment, en de minimumvoorwaarden worden in artikel 6 uiteengezet. Van essentieel belang is dat iedere deelnemer van een experiment vooraf exact weet waar hij aan deelneemt door vooraf alle consequenties van deelname te kunnen overzien.

Artikel 7

In dit artikel wordt een aantal verplichtingen van de gemeente die een experiment uitvoert genoemd. Doel van dit artikel is om te komen tot een heldere rapportage van ieder afzonderlijk experiment en de vertaling daarvan in een rapportage over de werking van deze regeling, hetgeen als basis zal dienen voor de evaluatie van dit besluit.

Artikel 8

In dit artikel worden enkele opmerkingen gemaakt omtrent het kunnen beëindigen van het experiment.

Artikel 9

Dit besluit en de daarbij behorende ministeriële regeling treden in werking op 1 april 2017. Vanaf dat moment worden de initiatiefgemeenten direct in de gelegenheid gesteld om een verzoek in te dienen om te worden aangewezen te mogen experimenteren.

Dit besluit vervalt conform artikel 83 van de wet na vier jaar, om tijd te bieden voor een goede voorbereidingsfase alsmede evaluatie na afloop van de experimenteerperioden die op verschillende momenten kunnen aanvangen.

Artikel 10

Dit betreft de citeertitel om naar dit besluit te verwijzen. In de titel wordt verwezen naar de tijdelijkheid van dit besluit.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. Klijnsma

Agendapunt: 9.

Onderwerp: Deelname aan experiment regelluwe bijstand gemeente Utrecht

De raad van de gemeente Woerden;

gelezen het voorstel d.d. 19 april 2016 van:
- burgemeester en wethouders

gelet op het bepaalde in de Gemeentewet;

besluit:

In te stemmen met het voorstel van het dagelijks bestuur Ferm Werk om deel te nemen aan het Experiment regelluwe bijstand zoals de gemeente Utrecht dat voornemens is uit te voeren vanaf 1 januari 2017

Aldus besloten door de raad van de gemeente Woerden in zijn
openbare vergadering, gehouden op 31 mei 2016

De griffier

De voorzitter

E.M. Geldorp

V.J.H. Molkenboer
